

Muamele vergisi kanunu

(Resmî Gazete ile neşir ve ilân : 4/VI/1940 - Sayı : 4526)

No.
3843

Kabul tarihi
29 - V - 1940

Mükellefiyetin şümülü

BİRİNCİ MADDE — Türkiye dahilinde imal edilen maddelerle yabancı memleketlerde imal edilip Türkiyeye idhal olunan maddelerden; bankaların, bankerlerin ve sigorta şirketlerinin bilûmum muamelelerinden bu kanunda yazılı esaslar dairesinde muamele vergisi alınır.

BİRİNCİ KISIM

Türkiyede imal olunan maddelerden alınan muamele vergisi

Birinci fasıl

Verginin mevzuu

İKİNCİ MADDE — Türkiye dahilinde imal edilen maddelerin:

I) Sınâî müesseseler;

II) Sınâî müesseselere imalât yaptıran toptancı ticarethane ve müteahhidler;

III) Sınâî müesseselerden veya bunların fiyâl, şube veya satış mağazalarından doğrudan doğruya veya komisyoncu, simsar gibi mutavassıtların delâletile mal alan toptancı ticarethane ve müteahhidler;

IV) I ve II işaretli fıkralarda yazılı mükelleflerin toptan ve perakende satış yapan fiyâl, şube ve satış mağazaları;

V) III işaretli fıkrada yazılı mükelleflerin toptancı fiyâl, şube ve satış mağazaları;

tarafından teslimi muamele vergisine tâbidir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — İkinci maddede yazılı yerlerden aldığı malları depo, ambar ve mağazalarına idhal etmeden doğrudan doğruya satan ve teslim eden veya ettiren toptancı ticarethane ve müteahhidlerin teslimatı da muamele vergisine tâbidir.

DÖRDÜNCÜ MADDE — Vergiye tâbi sınâî müessese veya toptancı ticarethane sahibinin akrabalarına ve bunlar şirket halinde ise şeriklerine veya şeriklerinin akrabalarına aid olup bu müessese veya ticarethanelerin mallarını satan satış mağazaları, sınâî müessese veya toptancı ticarethanenin satış mağazası hükmündedir. Sınâî müessese veya toptancı ticarethane sahibinin veya akrabalarının veya şeriklerinin iştirak ettikleri veya hissedar buldukları şirketlere (hissedarı on kişiden fazla anonim, limited ve kooperatif şirketler hariç) aid olup sınâî müessese veya toptancı ticarethanenin mamulâtını satan mağazalar dahi sınâî müessese veya toptancı ticarethanenin satış mağazası addolunur. Bu fıkrada yazılı satış mağazalarının, mamulâtını sattıkları sınâî müessese veya toptancı ticarethaneden maada mahallerden aldıkları malları da satmalarını bu vasıflarını değiştirmez.

Vergiye tâbi sınâî müesseselerin, bir takvim yılı içinde tek bir sınâî müessese

veya ticarethane veya müteahhide teslimettiği mamulâtın bedeli, otuz bin lirayı geçmemekle beraber, sınaî müessesenin aynı takvim yılı içindeki teslimatının en az dörtte birine baliğ olduğu takdirde bu mamulâtın satış bedelleri resen takdir komisyonunca 19 ncu maddede yazılı unsurlar nazarı dikkate alınmak üzere takdir olunacak emsal satış bedelinden dûn olamaz. Noksan ise farkı üzerinden sınaî müesseseye ayrıca vergi tarholunur.

İkinci maddenin III işaretli fıkrasında yazılı mükelleflerle bunlara aid toptancı filyal, şube ve satış mağazaları, bir takvim yılı içinde bir sınaî müesseseden veya bunun filyal, şube ve satış mağazalarından alınan malların dörtte birinden fazlasını tek bir sınaî müessese veya ticarethane veya müteahhide satarlarsa bu malların satış fiyatları, mezkûr satışların yapıldığı sene içinde diğer şahıs veya ticarethanelere satılmış olan mütebaki malların vahid satış fiyatlarının vasatisinden aşağı olamaz; ve aşağı ise vasatî satış fiyatına göre bulunan bedel vergiye matrah olur. Bir sınaî müessese veya bunun filyal, şube ve satış mağazalarından alınan malların tamamı tek bir şahıs veya ticarethaneye satılmış ise bu malların satış bedeli, 19 ncu maddede yazılı unsurları nazarı dikkate alarak resen takdir komisyonunca tayin olunacak emsal satış bedelinden aşağı olamaz; aşağı ise resen takdir komisyonunun tayin edeceği bedel vergiye matrah ittihaz edilir.

BEŞİNCİ MADDE — Bu kanuna göre imâl, bir maddenin terkiibini, vasfını, hassasını veya şeklini değiştirmek suretile işlenmesidir. Bu suretle işlenen maddelere mamul madde ve bunu vücutte getiren müesseselere sınaî müessese denilir. İmal esnasında hâsıl olan talî maddelerle döküntüler de mamul madde hükmündedir. İmalin makine, alât, tezgâh veya kaplar ianesile yapılması, bunların muharrik kuvvetle veyahud beden veya hayvan kuvvetile işletilmesi, imalâtın muvakkat veya daimî şekilde yapılması ve işlenen maddenin müesseseye aid olub olmaması mükellefiyete tesir etmez.

Bu kanuna göre teslim, bir malın mülkiyetinin diğer bir hakikî veya hükmî şahsa intikalini ve malın bu şahsa veya gösterdiği diğer bir mahalle tevdi veya irsalini ifade eder.

Hakikî veya hükmî bir şahıs tarafından verilen ibtidaî maddeden vücutte getirilen mamulâtın o şahsa veya gösterdiği diğer bir mahalle tevdi veya irsalini de teslim hükmündedir.

ALTINCI MADDE — Bir sınaî müessesenin kendi mamulâtını, iştilal mevzuu olan imalât haricinde, müessesenin ihtiyaçlarında kullanması, veya müessese sahibinin ve müessese bir şirkete aid işçiklerinin hususî ihtiyaçlarında istihlâk etmek üzere müessesenin mamulâtını alması veya giriştikleri taahhüdün (inşaat taahhüdlere de dahil) ifasında müessesenin mamulâtını sarfetmesi veyahud mamulâtın ikramiye, teberru, prim ve sair namı altında başkalarına verilmesi, mamulâtın satılmak üzere filyallere, şubelere satış mağazalarına veyahud komisyonculara gönderilmesi de bu kanuna göre teslim sayılır.

Sınaî müesseselerden maada ikinci, üçüncü ve dördüncü maddede yazılı mükelleflerin vergiye tâbi mamullerini yukarıki fıkrada yazılı şekillerde kullanmaları da bu kanuna göre teslim sayılır.

YEDİNCİ MADDE — Vergiye tâbi bir veya müteaddid sınaî müesseseye ibtidaî madde vererek yaptırdığı mamulâtın veyahud bir veya müteaddid sınaî müesseseden veya bunların filyal, şube veya satış mağazalarından aldıkları mamulâtın bedeli bir takvim yılı içinde otuz bin lirayı geçen ticarethane veya müteahhidler bu kanunun tatbikında toptancı sayılır. Otuz bin liranın tayinine esas olacak be-

del, imalât veya satışı yapan sınaî müesseselerin veya bunların fiyalyal, şube ve satış mağazalarının satış bedelidir.

Sınaî müesseselerin veya toptancı ticarethane veya müteahhidlerin şube ve satış mağazaları, merkezlerinden ve fiyaller, tâbi oldukları şirket veya sınaî müesseseden; bir takvim yılı içinde aldıkları malların bedeli otuz bin lirayı geçtiği takdirde; toptancı addolunurlar. Otuz bin liranın tayinine esas olan bedel, merkezin ve fiyallerde, tâbi oldukları şirket veya sınaî müessesenin 18 ve 19 neu maddeler mucibince taayyün eden satış bedelidir.

Bu kanunda zikredilen müteahhid tabirile, 2395 sayılı kanunun sekizinci maddesinin bir numaralı fıkrasında yazılı müteahhidler kastedilmiştir.

Bir takvim yılı içinde hem sınaî müesseselere ibtidaî madde vererek mamulât yaptıran hem de sınaî müesseselerle bunların fiyalyal, şube veya satış mağazalarından mal alanlar için otuz bin liranın hesabında, yaptırılan ve alınan mamulât bedellerinin mecmuu nazarı dikkate alınır.

Bu maddede yazılı toptancıların ve müteahhidlerin sınaî müesseselere ibtidaî madde vererek yaptırdıkları veya sınaî müesseselerle bunların fiyalyal, şube veya satış mağazalarından aldıkları mamulât haricinde, başka mahallerden aldıkları mamulât, otuz bin liranın hesabında dahil edilmez.

İnşaat müteahhidleri munhasıran taahhüd işlerinde kullanmak ve harice satmak veya ikramiye, teberru, prim gibi namlar altında başkasına vermemek şartile ibtidaî maddesini vererek yaptırdıkları veya mubayaa ettikleri mamulâtтан dolayı bu kanundaki mükellefiyete tâbi değildirlir.

SEKİZİNCİ MADDE — Bir şirket veya sınaî müessesenin idaresi altında veya ona tâbi olarak mezkûr şirket veya sınaî müesseseye aid mamulâtı satan şirketler, bu kanunun tatbikında fiyalyal şirket sayılır.

Sermayesinin en az yarısı veyahud şürekâ veya hissedarlar heyeti umuniyesindeki reylerin mutlak ekseriyeti doğrudan doğruya veya mutavassıt şahıslar vasıtasile diğler bir şirketin veya sınaî müessesenin elinde bulunan veyahud şirket işleri hakkında karar ittihaz etmek salâhiyeti doğrudan doğruya veya mutavassıt şahıslar vasıtasile diğler bir şirket veya sınaî müesseseye aid olan şirketler, o sınaî müessese veya şirketin idaresi altında veya ona tâbi addolunur.

Mutavassıt şahıs tabiri, idare eden şirket veya sınaî müessesenin idare salâhiyetini haiz uzuvlarını, müdür, memur ve müstahdemlerini, bunların usul ve fiuruunu, karı veya kocalarını ve idare eden şirket veya sınaî müessesenin fiyallerini ifade eder.

İkinci fasıl

İstisnalar ve muafiyetler

DOKUZUNCU MADDE — Aşağıda yazılı mamul maddelerin teslimi muamele vergisinden müstesnadır:

1 - İmal, alım, satım veya ihracı Devlet inhisarında bulunan maddeler (inhisarlar idaresince bu maddeler için imal edilen ve ayrı satılmayan zarflar dahil),

2 - Şeker ve glikoz (şeker fabrikalarınınca şeker satışı için imal olunan ve ayrı satılmayan zarflar dahil),

3 - Havagazı ve elektrik,

4 - Deniz, kara ve hava harb teçhizatından madud olub efrad tarafından istimali kanunen memnu olan vesait ve malzeme,

5 - Harb gaz maskesi,

6 - Tayyare, balon ve her nevi hava gemileri, plânörler ve bunların başka yerlerde kullanılması mümkün olmayan yedek ve tecdid parçaları ve paraşüt,

7 - Buharlı, motörlü, yelkenli gemiler, yat ve kotralar, kayık, sandal, kik, salaporya, mavna ve her nevi bahrî merakib tekneleri,

8 — Duba, köprü, her nevi dumbaz, iskele, sal, şat ve saire gibi eşya nakline mahsus deniz vasıtaları, sabih vinçler, tarak vapurları ve dubaları, sabih dok ve elevatörler,

9 - A) Sanayi ve maadin işlerinde ve her nevi su merakibinde kullanılan ve neveleri Maliye ve İktisad vekâletlerinin müşterek teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetince tesbit ve ilân edilecek olan makineler, alât ve edevat ve bunların yedek ve tecdid parçaları,

(Teşviki sanayi muafiyetinden istifade eden sınaî müesseseler tarafından imal edilmek kaydıla ve sanayi ve maadin işleriyle su merakibinden başka yerlerde kullanılması mümkün olanlar hakkında İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilecek şartlar dahilinde).

B) Nakliye, tahmil ve tahliye ve kuvvei muharrike istihsal ve nakil tesisatına muktazi olub neveleri Maliye ve İktisad vekâletlerinin müşterek teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetince tesbit ve ilân edilecek olan malzeme (İnşaat malzemesi hariç) ve vesaiti muharrike ve müteharrike ve bunların yedek ve tecdid parçaları (Teşviki sanayi muafiyetinden istifade eden sınaî müesseseler tarafından imal edilmek ve teşviki sanayi muafiyetinden istifade eden sınaî müesseseler tarafından kendi ihtiyaçlarında kullanılmak üzere satın alınmak şartile).

10 - Ziraatte kullanılan her nevi makine, âletler ve araba gibi vasıtalar, (cins ve neveleri Ziraat ve Maliye vekâletlerince müştereken tayin olunur.) Ziraatte kullanılan sunî gübreler.

11 - Kitab, gazete, meemua, risale, harita, atlas, coğrafya ve kozmoğrafyaya müteallik müessesem küreler, ilme, talim ve terbiyeye müteallik resimler, plânlar, levhalar, maketler, modeller, musiki notası ve nota kâğıdı,

12 - Tâkim veya teksif edilmiş veya toz haline getirilmiş şekerli ve şekersiz süt, tereyağ, sadeyağ, yoğurd, peynir, balık konservesi, kırılmış veya toz haline getirilmiş tuz, kavrulmuş veya döğülmüş kahve, uzun müddet muhafazası mümkün olmayan ve satıldığı yerde istihlâki mutad bulunan yiyecek ve içecek maddeleri, ekmek, peksimet, hayvan yemi olarak kullanılmak üzere un haline getirilmeksizin ezilmiş veya kırılmış hububat ve bakliyat, melâs, prina, kepek,

13 - Temizlenmiş ve işlenmiş bağırsak,

14 - Bilûmum maden cevherleri ve taşlar (istihraç, izabe ve tasfiye dolayısıyla) kok, sömük ve biriket kömürleri,

15 - Her türlü soba (elektrik ve havagazı sobaları hariç) Kütahya tipi ve üzeri resim ve nakışlarla işlenmiş vazo, tabak, saksı ve emsali çini mamulâtı,

16 - Şark halısı, kilimi ve keçesi, velense,

17 - Eczanelerde imal edilip perakende olarak satılan ilâçlar,

18 - Vergiye tâbi olmayan veya muamele vergisi ödenmiş bulunan nebatî, hayvanî ve madenî yağların, gaz ve benzinlerin karıştırılması suretile vücade getirilen mahlûtlar, ispiro ve benzinin karıştırılması suretile vücade getirilen mahlûtlar,

19 - Ağaç rende talaşı, yol ve yapı inşaatında kullanılmak üzere ihzar edilmiş taşlar ve harçlar,

20 - Odun kömürü,

21 - Altı İngiliz numarasına kadar olan kaskam ve pamuk iplikleriyle 4 metrik numaraya kadar olan strayhgarn iplikleri,

- 22 - Her türlü tuğla ve kiremit, ateştuğlası ve harçları,
 23 - Sabun (Tuvalet sabunu hariç),
 24 - Kasket,
 25 - Tıbbî ve ispençiyarî müstahzarlar, diş macunu, suyu ve tozu (Tıbbî ve ispençiyarî müstahzar ruhsatnamesini haiz olsalar dahi saç boyası, losyonu ve suyu, şampüvan ve bilyantin, krem, pomat, ruj, pudra, tırnak boyası ve cilâsı, kozmatik, düzgün, sürme ve emsali itriyat ve tuvalet levazımı, bu muafiyetten istifade edemezler),
 26 - Gliserin.

ONUNCU MADDE — Aşağıda yazılı müesseseler muamele vergisinden muafıdır:

1) Yerli mahsulleri ve prinayı tasir veya tasfiye ederek yağ istihkal eden müesseseler (Munhasıran bu işlerinden dolayı),

2) Hububatı, nebatî ve hayvanî mahsulleri, kuru yemişleri, kabuk, çöp ve kullarından, pamuğu çekirdeğinden ayıran, ayıklayan, temizleyen, eleyen, havalandıran, kurutan, tuzlayan ve üzümü boyayan müesseseler, su ile müteharrik bulunan çeltik dinkleri (Bu işlerinden dolayı kuş tüyü, sunî ipek, sunî yün ve sunî pamuk imal yerleri mamulâtı muamele vergisine tâbidir),

3) 9 ncu maddenin 6, 7, 8, 9 ve 10 ncu fıkralarında yazılı vesaitin ve bu vesaitte kullanılan makine ve aletlerin tamiratını ve her türlü montaj işi yapan müesseseler (Yalnız bu işlerden dolayı),

4) Fotoğrafhaneciler, film imalâthane ve stüdyoları,

5) Munhasıran halkın kendi ihtiyaçları için getirdikleri hububatı öğüten, fırınlara, un ve zahire tüccarlarına hububat öğütmeyen ve kendi hesaplarına hububat öğütüb satmayan yel ve su ile müteharrikvalssiz, eleksiz değirmenlerle muharrik kuvveti kırk beygiri geçmeyen aynı şartları haiz eleksiz, valssiz motörlü değirmenler (Bu değirmenlerde zatî ihtiyaç için öğütülen unlar satılığa çıkarılırsa bu unlardan vergi alınır).

6) İnşaat yerlerinde, faaliyeti inşaatın devamı müddetine maksur olmak üzere kurulan atelyeler (münhasıran bu inşaatda kullanılacak mevaddı imal etmek, hariçe imalât ve satış yapmamak veya vücude getirdikleri mamulâtı her ne nam ile olursa olsun parasız da olsa başkalarına vermemek şartile) (bu şartlardan her hangi birine riayet edilmediği takdirde bu atelyelerde vücude getirilen mamulât resen ve iki kat zamlı vergiye tâbi tutulur).

7) Muharrik kuvveti beş beygiri ve işçi sayısı onu geçmeyen, dolab ve palamut değirmeninden başka tesisatı olmayan ve münhasıran meşin ve sahtiyan imal eden tabakhaneler.

8) El veya su ile müteharrik hizarlar.

ON BİRİNCİ MADDE — Aynı evde ikamet eden aile efradı tarafından munhasıran ikametgâh dahilinde icra edilmek ve muharrik kuvvet kullanılmamak (muharrik kuvvetle işleyen dikiş makine leri hariç) ve hariçten alacağı işçi beşi geçmemek şartile iplik, havlu, örtü, çorab ve mensucat gibi örgü ve dokuma işleriyle dantelâ ve nakış işleri, hasırcılık ve sepetçilik mamulâtı, ip ve urgan imalâtı muamele vergisinden muafıdır. İp ve urgan imalâtında ikametgâhdan gayri yerlerden istifade edilmesi muafiyeti kaldırmaz.

Yukarıki fıkrada yazılı şartlardan her hangi biri zail olduğu takdirde keyfiyetin bir hafta içinde varidat dairesine bildirilmesi ve bu vaziyetin devamı müddetince vergilerin ödenmesi mecburidir.

Yapılan yoklamalarda muharrik kuvvet veya beşten fazla işçi kullanıldığı ve

keyfiyetin ihbar edilmediği tesbit olunursa, malî yıl başından tesbit tarihine kadar olan devre için resen takdir olunacak matrah üzerinden aile reisi namına üç kat zamla vergi tarholunur.

Müteakib malî yıl için muharrik kuvvet veya beşten fazla işçi kullanılmıyacağı, malî yıldan evvel yazı ile varidat dairesine bildirenlere yeniden muafiyet verilir. Yapılan yoklamada beyanı hilâfına muharrik kuvvet veya beşten fazla işçi kullandığı sabit olanlara malî yıl başından yoklama tarihine kadar geçen devre için yukarıki fıkra mucibince beş kat zamla vergi tarholunur ve bu tarihten sonra muharrik kuvvet veya beşten fazla işçi kullanmasalar dahi bir daha muafiyet verilmez.

ON İKİNCİ MADDE — Doğrudan doğruya veya bilvasıta yalnız bir müşteri hesabına imalât yapmayan ve istihdam ettiği işçi sayısı müessese sahibi de (biz-zat çalışsın çalışmasın) dahil olmak üzere beşi tecavüz etmeyen ve muharrik kuvvet kullananlarda muharrik kuvveti de iki beygiri geçmeyen küçük sanat müesseseleri muamele vergisinden muaftır. (İşçi tabirinde usta, kalfa, çırak, fen memuru, kimyager, kâtib, satıcı velhasıl müessesenin iştigal mevzuu olan işte fikren veya bedenen çalışan bilûmum müstahdemler dahildir.)

Tuğla ve kiremit imalâtı haricindeki toprak sanayiine mensub müesseselerin muafiyetten istifade etmeleri muharrik kuvvet kullanmamaları ve işçi miktarının müessese sahibi ile birlikte beşi geçmemesile meşruttur.

Aşağıdaki imalâtı yapan müesseseler, bu şartları haiz olsalar dahi muafiyetten istifade edemezler:

A) Âmilinin veya sahibinin markasını havi şişe, kutu ve diğer ambalâj maddeleri içinde satışı çıkarılan mamûller,

B) Trikotaj, mücevherat, plâstik eşya, lâstik ayakkabı, kundura kalıbı, ökge, çamaşır mandalı, her nevi maden kaplamaları, debağat müesseseleri mamulâtı, boyama, apre veya kasarılama işleri, sunî veya tabiî ipek ve ipek mensucat ve ipek çorab, kesekâğıdı, karbon kâğıdı, terazi, baskül ve bunların montaj işleri (tepme mancınıklar birinci fıkradaki hadler dahilinde kaldığı takdirde muafiyetten istifade eder.)

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — 12 nci maddede yazılı muaf müesseseler mezkûr maddede yazılı miktardan fazla işçi veya muharrik kuvvet kullanmağa başladıkları takdirde keyfiyeti, o tarihten itibaren bir hafta içinde yazı ile varidat dairesine bildirmeğe ve bu vaziyetin devamı müddetince vergilerini ödemeğe mecburdurlar. Bundan sonra işçi veya muharrik kuvvet miktarını indirenler keyfiyeti aynı müddet içinde yazı ile bildirmek şartile yeniden muafiyete girerler.

Yapılan yoklamalarda bu mecburiyete riayet etmedikleri anlaşılanlar, fazla işçi veya muharrik kuvvet kullanmağa başladıkları tarihten malî yıl sonuna kadar, resen takdir olunacak matrah üzerinden üç kat zamla vergiye tâbi tutulur. Müteakib malî yıl için işçi veya muharrik kuvvet miktarını muafiyet hadine indirdiğini, malî yıldan evvel yazı ile varidat dairesine bildirenlere yeniden muafiyet verilir. Yapılan yoklamada beyanı hilâfına fazla işçi veya muharrik kuvvet kullandığı sabit olanlara malî yıl başından yoklama tarihine kadar geçen devre için yukarıki fıkra mucibince beş kat zamla vergi tarholunur; ve bu tarihten sonra işçi ve muharrik kuvvet miktarını indirseler dahi, bir daha muafiyetten istifade edemezler.

ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Aynı binada veya bitişik çatılar altında aynı muharrik kuvvetten istifade suretile çalışan müesseseler, ayrı şahıslara aid ol-

salar bile 12 nci maddede yazılı muafiyet hadlerinin hesabında bu müesseselerin işçi adedlerinin ve muharrrik kuvvet mikdarının mecmuu esas tutulur.

ON BEŞİNCİ MADDE — Aynı mamulün muhtelif veya mütemmim imal safhalarının, aynı şahsa veya akrabasına, şeriklerine veyahud memur ve müstahdemlerine aid ve birbirinden ayrı binalarda yapılması halinde muafiyet hadlerinin hesabında bu imal safhaları için kullanılan muharrrik kuvvet mikdarının ve işçi adedlerinin mecmuu nazarı dikkate alınır.

Üçüncü fasıl

Mükellef ve teklif mahalli

ON ALTINCI MADDE — Sınaî müesseselerle filyal, şube ve satış mağazaları, toptancı ticarethaneler ve müteahhidler muamele vergisini ödemekle mükelleftirler. Muamele ve satış şartları bu mükellefiyeti değiştirmez.

ON YEDİNCİ MADDE — Sınaî müesseselerin vergisi imalın yapıldığı, müteahhidlerin vergisi yazıhanelerinin, diğer mükelleflerin, vergisi de toptancı ticarethane, filyal, şube, satış mağazasının kâin bulunduğu mahal varidat dairesince tarholunur.

Dördüncü fasıl

Verginin matrah ve nisbeti

ON SEKİZİNCİ MADDE — İmalât muamele vergisinin matrahı:

A) Kendi hesabına imalât yapan sınaî müesseseler için teslim edilen mamul maddenin satış bedelidir.

B) Kendi hesabına imalât yapan sınaî müesseselerde, ibtidaî maddesi başkalarına aid olarak yapılan mamulâtın, altıncı maddede yazılı şekillerde istimal veya istihlâk edilen mamulâtın veyahud filyal, şube, satış mağazasına veya komisyoncuya gönderilen mamulâtın vergi matrahı, 19 ncu maddede yazılı şekilde tayin edilen emsal satış bedelidir.

C) Kendi hesabına imalât yapmayı başkalarına aid ibtidaî maddeleri işleyerek mamulât vücade getiren sınaî müesseselerde vergi matrahı, 19 ncu maddede yazılı unsurları nazarı dikkate alarak resen takdir komisyonunca takdir ve müesseseye tebliğ edilecek olan satış fiatı üzerinden tayin edilen emsal satış bedelidir.

10 ncu maddenin beşinci fıkrasında yazılı değirmenlerde öğütülüb de satışa çıkarılan unların vergi matrahı da bu usul dairesinde tayin olunan emsal satış bedelidir.

D) Başkaları hesabına yapılan munhasıran boyama, apre, havlandırma, kola-lama, kasarılama, ütü, kaynak, maden kaplaması, tesviye, torna, tamir, cam kesmesi ve tesviyesi işlerinde, mamul ipliklerin yeniden bir katlama ameliyesine tâbi tutularak katlı iplik haline getirilmeksizin yalnız büktürülmesinde ve kireçlenmiş hayvan derilerinin dolablarda ve sair suretlerle temizlenmesinde vergi matrahı bu işler mukabilinde alınan ücrettir.

E) İkinci maddenin II işaretli fıkrasında yazılı mükelleflerin vergi matrahı bunların sınaî müesseselere yaptırdıkları mamulâtın maliyet bedelile bu mamulâtın kendileri tarafından teslimi mukabilinde alınan bedel arasındaki farktan vergiye tâbi senelik satış bedelleri yekûnunun % 5 i nisbetinde bir mikdarın tenzilinden sonra kalan meblâğdır.

İkinci maddenin III işaretli fıkrasında yazılı mükelleflerin vergi matrahı ver-

giye tâbi sınaî müesseselerden veya bunların fiyalyal, şube ve satış mağazalarından aldıkları mamulâtın maliyet bedelile bu mamulâtın kendileri tarafından teslimi mukabilinde alınan bedel arasındaki farktan vergiye tâbi senelik satış bedelleri yekûnunun % 5 i nisbetinde bir miktarın tenzilinden sonra kalan meblâğdır.

İkinci maddenin II ve III işaretli fıkralarında yazılı mükellefler tarafından fiyalyal, şube ve satış mağazalarına gönderilen veyahud altıncı maddede yazılı şekillerde istimal veya istihlâk edilen mamulât için, bu irsal veya istihlâkin vaki olduğu ay içinde bu mükellefler tarafından teslim edilen mümasil mamulâtın vahid satış fiyatları vasatısı esas ittihaz edilerek bulunan bedel, satış bedeli addolunur.

Aldıkları veya yaptırdukları mamulâtı taahhüdlerinin ifasında sarf veya teslim eden müteahhidler için taahhüd mukavelesinde yazılı bedel, satış bedeli addolunur.

F) İkinci maddenin IV ve V işaretli fıkralarında yazılı toptancı fiyalyal, şube ve satış mağazalarının vergi matrahı, bunların tâbi oldukları sınaî müessese veya toptancı ticarethanelerden aldıkları mamulâtın maliyet bedelile bu mamulâtın kendileri tarafından teslimi mukabilinde alınan bedel arasındaki farktan vergiye tâbi senelik satış bedelleri yekûnunun % 5 i nisbetinde bir miktarın tenzilinden sonra kalan meblâğdır.

G) İkinci maddenin IV işaretli fıkrasında yazılı perakendeci, fiyalyal, şube ve satış mağazalarının vergi matrahı, bunların tâbi oldukları sınaî müesseselerden aldıkları mamulâtın maliyet bedelile bu mamulâtın kendileri tarafından teslimi mukabilinde alınan bedel arasındaki farktan vergiye tâbi senelik satış bedelleri yekûnunun % 20 si nisbetinde bir miktarın tenzilinden sonra kalan meblâğdır.

H) Üçüncü maddede yazılı mükelleflerin vergi matrahı, ikinci maddede yazılı yerlerden aldıkları mamulâtın maliyet bedelile bunların teslimi mukabilinde alınan bedel arasındaki farktan vergiye tâbi senelik satış bedelleri yekûnunun % 5 i nisbetinde bir miktarın tenzilinden sonra kalan meblâğdır.

ON DOKUZUNCU MADDE — Bu kanunda yazılı satış bedeli tâbiri, teslim edilen mamulât mukabilinde her ne nam ile olursa olsun müşteriden alınan veya müşterinin borçlandığı paranın yekûnunu ifade eder.

18 nci maddenin (B) bendinde yazılı emsal satış bedeli, mezkûr bendde yazılı mamulâtın teslim edildiği ay içinde, sınaî müessesenin mümasil mamulâtının vahid satış fiyatları vasatısı esas ittihaz edilerek bulunan bedeldir. Sınaî müessesenin o ay içinde mümasil mamulâtı teslimatı bulunmadığı takdirde vasatinin hesabına, teslimatı mevcut olan en son ayın vahid satış fiyatları esas tutulur.

Mamulâtın mübadelesi halinde satış bedeli, yukarıki fıkrada yazılı şekilde bulunan emsal satış bedelidir.

Resen takdir komisyonunca tayin olunan emsal satış bedeli, mamulâtın maliyet bedeline satılincaya kadar yapılan bütün masrafların ve bu malûmata müteallik bilcümle vergi ve resimlerin (Buğdayı koruma vergisi hariç) ve teamül derecesinde bir kârın ilâvesile hâsıl olan kıymetten dünlamaz. İmalâtta maliyet bedeli ibtidâî maddelerin alış fiyatına müesseseye idhal olununcaya kadar yapılan bilûmum masraflarla ödenen vergi ve resimlerin, işçilik ücret ve masraflarının ve umumî masraflardan mamule isabet eden hissenin yekûnudur.

Sınaî müesseselerin fiyalyal, şube ve satış mağazalarında ve ikinci maddenin II işaretli fıkrasında yazılı toptancı ticarethane ve müteahhidlerde maliyet bedeli, yukarıki ikinci fıkrada yazılı emsal satış bedeline, mutad satış mahalline getirilinceye kadar mamulât için yapılan bilûmum masrafların ve ödenen vergi ve resimlerin ilâvesile hâsıl olan yekûndur.

İkinci maddenin III işaretli fıkrasile üçüncü maddede yazılı toptancı ticarethane ve müteahhidlerde maliyet bedeli; mamulâtın alış bedeline, mutad satış mahalline getirilinceye kadar yapılan bilûmum masrafların ve ödenen vergi ve resimlerin ilâvesile hâsıl olan yekûndur.

Toptancı ticarethanelerin fiyalyal, şube ve satış mağazalarında maliyet bedeli, mamulâtın toptancı ticarethanelerce 18 nci maddenin «E» bendinin üçüncü fıkrasında yazılı şekilde bulunan satış bedeline, fiyalyal, şube veya satış mağazalarına getirilinceye kadar yapılan bilûmum masrafların ve ödenen vergi ve resimlerin ilâvesile bulunan yekûndur.

YIRMİNCİ MADDE — Satış bedellerinden, teslim edilen mamule aid olup müessesenin mükellef bulunduğu vergi ve resimler, prim, ikramiye; reklâm bedeli, komisyon, faiz gibi meblâğlar, ambalâj masrafları, mutad satış mahalline kadar yapılan nakliye, tahmil ve tahliye masrafları indirilmez. Şu kadar ki mutad satış mahallinden müşterinin tayin edeceği mahalle kadar müşteri hesabına yapılan nakliye, tahmil ve tahliye masrafları ve mamul madde ile birlikte satılmayıp boşaldıktan sonra iadesi mutad olan kap bedelleri ve peşin satışlarda müşteriye yapılan iskonto, satış bedelinden indirilebilir; iskontonun satış bedelinden indirilebilmesi için müteamel miktarda olması ve satış bedeli, müessesenin defterlerine iskontodan bakiye miktar olarak geçirilmesi şarttır. Satış bedelinden indirilen masraflarla iskonto ve kap bedellerinin müessesesece kayıd ve faturalarla tevsiki mecburidir.

YIRMİ BİRİNCİ MADDE — 18 nci maddenin A, B, C bendlerinde yazılı sınaî müesseselerin vergi matrahlarından, Maliye ve İktisad vekâletlerince müştereken tertib ve İera Vekilleri Heyetince tasdik ve ilân olunacak cedvelde yazılı nisbetlerde tenzilât yapılır. Tenzilât nisbetleri, taallâk ettiği mamulün ibtidaî maddesinden ve mamul ile birlikte satılan zarflarından evvelce alınmış olan muamele vergisi miktarını geçemez. Bu nisbetler, değiştirilinceye kadar muteber olur. Değiştirilen nisbetler ilâm takib eden aydan itibaren yapılan teslimatın vergilerine tatbik olunur. İbtidaî maddesinden ve mamul ile birlikte satılan zarflarından evvelce muamele vergisi alınmış olan mamulâtın cedvele idhal edilmediği alâkadarların müraacaatı ile anlaşılabilirler de cedvele idhal ve bunlar için tayin edilen tenzilât nisbetleri, ilâm takib eden aydan itibaren yapılan teslimatın vergilerine tatbik edilir.

Satış bedellerinden tenzilât yapılması Hükûmetçe kabul edilmiş olan mamul maddelerin vergi matrahı, bu tenzilâtın icrasından sonra kalan miktardır. Cedvelde tenzilât nisbeti gösterilmemiş olan mamulâtın vergi matrahından tenzilât yapılmaz.

YIRMİ İKİNCİ MADDE — İmalât muamele vergisinin nisbeti % 10 dur.

Beşinci fasıl

Verginin tarhi

A) Beyanname usulü

YIRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Sınaî müesseseler, bir ay içindeki teslimatını ertesi ayın 15 nci günü akşamına kadar aşağıda yazılı malûmatı havi bir beyanname ile bağlı oldukları varidat dairesine bildirmeye mecburdurlar :

Bu beyannameye teslim olunan malın eins ve nevi (tuhafiye ve manifatura eş-

yasında nevilere gösterilmemesine Maliye vekâletince müsaade edilebilir.) miktarı, nevi itibarile azamî ve asgarî vahid satış fiyatı, satış bedelinin tutarı (ibtidâî maddesi başkalarına aid olarak yapılan mamulâtta, altıncı maddede yazılı şekillerde istimal ve istihlâk edilen veyahud filyal, şube, satış mağazası veya komisyonculara gönderilen mamulâtta emsal satış bedelinin tutarı) varsa her cins veya nevi ve aid ibtidâî madde tenzilâtı, muamele vergisi miktarı, peşin ve veresiye satışlarla satılmak üzere filyallere, şubelere, satış mağazalarına veya komisyonculara gönderilenler ayrı ayrı gösterilmek suretile dercolunur.

18 nci maddenin D fıkrasında yazılı işler için, beyannamede, bir ay içinde yapılan işlerin nevi ve miktarı her nevi işe aid azamî ve asgarî vahid ücretle imal ücreti tutarı ve muamele vergisi gösterilir.

Yukarıki fıkralarda yazılı sınaî müesseseler haricinde kalan mükellefler 30 ncu madde mucibince tutmağa mecbur oldukları emtia idhalât ve ihracat defterinin idhalât ve ihracat hesablarının bir takvim senesi itibarile senelik yekûnlarını ve geçen seneden müdevver mal stoklarıyla yeni seneye devredilen mal stoklarının cins, miktar ve maliyet fiyatlarını gösteren bir beyannamayı aid olduğu takvim senesi sonundan itibaren iki ay içinde bağlı oldukları varidat dairesine vermeğe mecburdurlar. Beyannamede, aynı cinsten olan stok malların nevilerinin de ayrıca gösterilmesi mecburî değildir.

Bu maddede yazılı beyannameler üzerinden mükelleflere vergi tarh olunur. Her hangi bir ay içinde teslimatları mevcut olmayan sınaî müesseseler keyfiyeti beyannamelerine dercederek aynı müddet içinde beyannamelerini vermeğe mecburdur.

YİRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Sınaî müesseselere satılmak üzere komisyonculara gönderilen malların satış faturaları celbolunarak müessesede saklanır. Katği satış kıymetlerine göre, evvelece vergiye matrah ittihaz edilmiş olan kıymetlerde fazlalık veya noksanlık hâsil olursa, faturanın alındığı ayın beyannamesine bu fazlalık veya noksanlık, evvelece hangi ayın beyannamesine dahil edilmiş olan mala taallûk ettiği işaret edilmek suretile derç ve fazlalık o ayın matrahına ilâve, eksiklik de o ayın matrahından tenzil edilir. Ancak noksanlığın fatura ve kayıdlerle tevsiki şarttır.

Mükellef işini terketmiş ise fazlaya aid vergi farkı ayrıca tahsil ve noksanına aid vergi farkı reddolunur.

YİRMİ BEŞİNCİ MADDE — Satışı fesh ve iptal olunan mallar, en çok iki ay içinde sınaî müesseseye iade edildiği takdirde, bu mallara aid vergi, iadenin vukubulduğu ayın beyannamesinde yazılı vergi miktarından tenzil olunabilir. Ancak satışı fesh ve iptal edilmiş olan malların filen müesseseye idhal edilmiş olması ve beyannamede, idhalât kaydedildiği tarih ile muamelenin sıra numarası ve evvelece hangi ayın beyannamesine geçirilmiş olduğunun gösterilmesi şarttır.

Mükellef işini terketmiş ise bu mala isabet eden vergi mükellefe red ve vergi tahsil edilmemiş ise terkin olunur.

Toptancı ticarethaneler ile bunlar gibi vergiye tâbi olan diğer mükellefler; satışı fesih ve ibtal olunan malları yukarıki fıkra hükmü dairesinde iade edilmiş olmak şartile emtia idhalât ve ihracat defteri ve ticarî defterlerinde idhalât kaydediler.

YİRMİ ALTINCI MADDE — Mamulâtını munhasıran memleket haricine çıkaran sınaî müesseseler için vergi tahakkuk ettirilmez.

Mamulâtını kısmen memleket haricine çıkaran sınaî müesseseler için mal müesseseden çıkmadan evvel varidat dairesine aşağıdaki «II» numaralı bendde yazılı malûmatı havi olarak verilecek beyanname üzerine vergi tarhedilerek tecil olunur.

I - İhracat, sınaî müesseselere bizzat veya ihracatçı yahud komisyoncu vasıtasile kendi namına yapılmak yahud memleket içinde bir ihracat tüccarına satılarak onun tarafından doğrudan doğruya ihraç olunmak,

II - Varidat dairesine verilen beyanname ile ihraç edilecek malın cinsi ve nevi, mikdarı, satış bedeli, kablarnın aded ve nevi, ihraç gümrüğü, ihracatı yapacak tüccar veya komisyoncunun adı ve adresi ve ihracatın sınaî müessese namına mı yapılacağı, yoksa ihraç edilmek kaydile memleket dahilinde ihracat tüccarına mı satıldığı bildirilerek iki nüsha nakliye tezkeresi alınmak,

III - Nakliye tezkeresi tarihinden itibaren altı ay içinde, malın «II» numaralı bendde yazılı şekilde ihraç edildiğini mübeyyin gümrük idaresinden alınacak vesika varidat dairesine ibraz edilmek,

Kayid ve şartlarile, tecil edilmiş olan vergi terkin olunur.

İptidai maddesi başkasına aid olmak üzere sınaî müesseselere vücade getirilen mamulât, sahibi tarafından bizzat veya bilvasıta ihraç edilir yahud doğrudan doğruya ihraç edilmek üzere memleket içinde bir ihracat tüccarına satılırsa sınaî müesseseler tarafından, mal müesseseden çıkmadan evvel yukarıki «II» numaralı bendde yazılı şekilde varidat dairesine beyanname verilmek ve bu beyanname mal imal ettiren şahıs veya müessesenin adı ile adresi ayrıca gösterilmek şartile bu mallar için tarhedilecek vergi de tecil ve üçüncü bendde yazılı hüküm yerine getirildiği takdirde terkin olunur.

IV - Yukarıdaki şartlardan her hangi birine riayet edilmediği anlaşılırsa evvelce tecil edilmiş olan vergiler % 10 zamla ve taksit kaydına bakılmadan tahsil olunur. Ancak nakliye tezkeresinin alındığı ayı takib eden ay başından itibaren bir buçuk ay içinde nakliye tezkeresinde yazılı mamulâtın kısmen veya tamamen ihracından vaz geçildiği yazı ile varidat dairesine bildirilirse % 10 zam alınmaz.

Bu mamulât ihbar tarihine kadar nakliye tezkeresinde yazılı ihracat tüccarından başka bir şahıs veya müesseseye memleket içinde satılmış ise satıldığı ayın beyannamesine şayed ihracat tüccarı tarafından memleket içinde satılmış ise ihbarın yapıldığı ayın beyannamesine idhal edilir.

İhbar tarihine kadar memleket içinde satılmayıb sınaî müesseseye iade edilmiş olan mamulât da imalât defterinde icab eden kayidler yapılmak suretile müesseseye idhalât kaydolunur.

B) Götürü vergi usulü

YİRMİ YEDİNCİ MADDE — İşçi sayısı ve muharrik kuvvet bakımından muafiyet dışında kalan sınaî müesseselerden müessese sahibi de dahil olduğu halde işçi sayısı günde onu ve muharrik kuvvet kullananlarda muharrik kuvveti de beş beygiri geçmeyenler ile muharrik kuvveti 10 beygiri geçmeyen valssiz ve elekli değirmenlerin ve 10 neu maddenin 5 nei fıkrasında yazılı muafiyet şartlarını haiz olmayan valssiz ve eleksiz ve muharrik kuvveti 10 beygire kadar olan değirmenlerin sahipleri istedikleri takdirde vergileri götürü olarak tahakkuk ettirilir. Bu maddedeki işçi tabiri 12 nei maddede yazılı şahısları ifade eder.

12 nei maddenin (A) ve (B) fıkralarında yazılı müesseseler hakkında götürü vergi usulü tatbik edilmez.

Götürü vergi talepleri takvim yılı başına kadar yazı ile varidat dairesine bildirilir ve talebi takib eden malî yıldan itibaren tatbik olunur.

YİRMİ SEKİZİNCİ MADDE — Götürü verginin matrahı müessesenin kuruluşuna nazaran imalât kabiliyeti, çalışma tarzı, iştigal nevi, geçen yıl içindeki imalât ve satışları ve emsali müesseselerin iş hacmi nazarı dikkate alınarak resen takdir heyetlerince tayin olunur. Bu matrah üzerinden, varsa, ibtidai madde tenzilâtı yapıldıktan sonra vergi tarh ve mükellefe tebliğ edilir.

Götürü vergi talebinde bulunmuş olan mükellef tarholunan vergi miktarına kanaat etmediği takdirde tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde yazı ile varidat dairesine bildirmek şartile talebinden vaz geçebilir. Bu takdirde beyanname usulile mükellefiyette devam eder. Tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde, talebinden vaz geçtiğini bildirmeyenlerin vergisi katgileşir. Katgileşen vergi iki malî yıl için muteberdir. İki yıllık devre sonunda götürü usulden vaz geçmek isteyenler, keyfiyeti ikinci malî yılın hulûlünden evvel gelen takvim yılı başına kadar yazı ile varidat dairesine bildirirler ve defterlerini tasdik ettirirler. Böyle bir ihbar yapılmadığı takdirde mükellef, iki yıl daha götürü usulünü tercih etmiş sayılır; ancak mezkûr iki yıl için yukarıki birinci fıkra hükmü dairesinde tarh ve tebliğ olunacak vergiye kanaat etmez ise tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde yazı ile varidat dairesine bildirmek şartile beyanname usulüne rücu etmek hakkı mahfuzdur. Bu takdirde aynı müddet içinde defterlerini de tasdik ettirirler.

Altıncı fasıl

Mükelleflerin mecburiyetleri

YİRMİ DOKUZUNCU MADDE — Sinaî müesseseler, imalât ve teslimatlarını göstermek üzere biri (imalât) ve diğeri (muamele) defteri namile iki defter tutmağa mecburdurlar.

İmalât defterine sinaî müessese tarafından mubayaa veya istihsal olunan iptidai maddelerin nevi, miktar ve kıymetleriyle bunlardan imale sevkolunan ve imal edilen maddelerin nevi ve miktarları, mubayaa veya istihsal ve imal tarihleri, mubayaa faturalarının tarih ve numaraları kaydolunur. İptidai maddelerden imale sevkedilmeyib aynen satılanların nevi, miktar ve kıymetleriyle satış tarihleri ve satış faturalarının tarih ve numarası da bu deftere kaydolunur.

Muamele defterlerine, müessesenin müşterilere teslim veya fiyal, şube ve satış mağazalarına veya komisyonculara veyahud müessese haricindeki depolara irsal veya ecebi memleketlere ihraç ettiği veya 6 ncı maddede yazılı şekilde istimal ve istihlâk eylediği mamûl maddelerin nevi ve miktarları, vahid satış fiyatları ve buna göre satış bedelinin tutarı, satış faturalarının tarih ve numaraları kaydolunur. Depodan maksad, içinde satış yapılmayan ve mal muhafaza olunan yerlerdir.

İptidai maddesini kendi imal eden sinaî müesseseler, iptidai madde imalâtının kaydine mahsus olmak üzere ayrıca bir imalât defteri tutmağa da mecburdurlar.

Ücret üzerinden muamele vergisine tâbi olan sinaî müesseseler imal için aldıkları iptidai maddelerin nevi ve miktarlarıyla imal ettikleri maddelerin nevi ve miktarlarını ve aldıkları imal ücretini göstermek üzere bir defter tutarlar. Satış bedeli üzerinden vergiye tâbi bulunan sinaî müesseseler aynı zamanda ücret üzerinden vergiye tâbi işleri de yaparlarsa bu malûmatı muamele defterinde tahsis edecekleri ayrı bir partide göstermeğe mecburdurlar.

Götürü vergi veren müesseseler bu maddede yazılı defterleri tutmaktan müstesnadırlar.

OTUZUNCU MADDE — Bu kanun mucibince vergiye tâbi toptancı ticarethane ve müteahhidlerle ikinci maddenin IV ve V işaretli fıkralarında yazılı fiyâl, şube ve satış mağazaları bir (Emtia idhalât ve ihracat defteri) tutmağa mecburdurlar. Bu defterin idhalât kısmına muamele vergisine tâbi müesseselerden aldıkları veya bu müesseselere imal ettirdikleri mamulâtın cins, nevi ve mikdarile maliyet bedeli, alış faturalarının tarih ve numarası; ihracat kısmına da teslim ettikleri veya fiyâl, şube ve satış mağazalarına gönderdikleri mamulâtın cins, nevi ve mikdarı ile vahid satış fiatı ve satış bedeli tutarı (Fiyâl, şube ve satış mağazalarına gönderilenler için 18 nci maddenin E bendi mucibince tayin olunan emsal satış beğeli), satış faturalarının tarih ve numarası ve müşteri şahıs veya müessesenin isim ve adresi kaydolunur.

Bir sınaî müesseseden aldıkları nim mamul maddeleri diğer bir sınaî müessese-ye vererek imalât yaptıran toptancı ticarethane ve müteahhidler, imal edilmek üzere tevdi ettikleri nim mamul maddeler ile bunlardan yaptırıkları mamulâtı emtia idhalât ve ihracat defterinde tahsis edecekleri bir kısımda cins, nevi ve mikdarlarını kaydetmek suretile ayrıca göstermeğe mecburdurlar. Bu takdirde mezkûr mükelleflerin vergi matrahının tayininde, sınaî müesseselerde imal ettirdikleri mamulâtın 19 ncu maddeye göre taayyün eden alış ve satış bedelleri esas tutulur.

Muamele vergisine tâbi olmamakla beraber, sınaî müesseselere devamlı surette mal satan toptancı ticarethaneler de sınaî müesseselere sattıkları malların cinsini, nevini, mikdarını ve kıymetini ve satış faturalarının tarih ve numarasını mal alan müessesenin isim ve adresini göstermek üzere (bir satış defteri) tutmağa mecburdurlar. Ticaret kanununda yazılı yevmiye defteri ve ayrıca defteri kebir tutan ticarethaneler bu fıkroda yazılı satış defterini tutmaktan varestedirler. Bu fıkroda yazılı toptancılar, mübayaa ettikleri eşyayı umumiyet üzere doğrudan doğruya müstehliklere satmayıp mutavassıtlara ve sınaî müesseselere satanlardır. Bunların müstehlike de mal satması toptancı vasfını değiştirmez.

OTUZ BİRİNCİ MADDE — İkinci, üçüncü ve dördüncü maddelerde yazılı mükelleflerle 30 ncu maddenin son fıkrasında yazılı ticarethaneler teslim ettikleri mamulât için müşterilere ve sınaî müesseselere fatura vermeğe mecburdurlar. Bu faturalar müteselsil sıra numarasını havi olacak ve asıl nüshası müşteriye verilerek kopyası müessesede saklanacaktır. Faturalara teslim edilen malın cinsi ve nevi, mikdarı, vahid satış fiatı, satış bedelinin tutarı, teslim tarihi, müşterinin isim ve adresi ve faturanın (muamele) veya (emtia idhalât ve ihracat) veyahud (satış) defterinde kaydedildiği sıra numarası yazılır ve müessesenin salâhiyetli adamı tarafından imzalanır. Faturalar malın müessese veya ticarethaneden sevkünün beşinci günü akşamına kadar defterlere geçirilir.

Sınaî müesseselere satılanlar hariç olmak üzere doğrudan doğruya müstehlike yapılan satışlar için fatura tanzimi mecburî değildir.

OTUZ İKİNCİ MADDE — 29 ve 30 ncu maddelerde yazılı defterler, her yıl ikinci kânum ayının 15 nci günü akşamına kadar mahallin en büyük maliye memuruna tasdik ettirilir. Defterlerini ertesi yıl içinde kullanmak isteyenler, aynı müddet zarfında tasdiki yenilemeğe mecburdurlar.

Defterlerin türkçe tutulması, muamelenin en geç yapıldığının beşinci günü akşamına kadar müfredat üzere kazıntı, silintiden arı olarak defterlere kaydedilmesi, kayıdlerin ay ve sene sonlarında yokûnları yapılması ve sene sonundan itibaren iki ay içinde mevcut ibtidâî ve mamul maddelerle hali imalde bulunan maddelerin nevi, mikdar ve kıymetlerini mübeyyin envanteri tanzim olunarak,

mevduun defterlerde ertesı yıl ibtidasına devrolunması mecburıdır. Envanter, bunu tanzim eden memurla müessese sahibi tarafından imza ve müessesede muhafaza olunur. Yeniden işe başlayan veya işlerini terk veya devreden mükellefler dahi başlama, terk veya devir tarihinde mevdu malların bu suretle envanterini tanzim etmeğe ve mevdu defterlerinde göstermeğe mecburdurlar.

OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Sinaî müessese sahipleri salâhiyetli memurlar tarafından yapılan kontrol sırasında, ibtidâî ve mamul madde stoklarile imal edilmekte bulunan maddelerin tadad ve tesbiti için lüzum görülecek vasıtaları teğmine ve kontrol esnasında bizzat bulunmağa veya bir adamını bulundurmağa mecburdurlar.

OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Sinaî müesseselerin bina ve müstemilâtile gerek kendilerine gerek başkalarına aid bulunan bitişik binalar arasında kapı, pencere ve saire gibi irtibat vesaiti bulundurulamaz. Maliye dairesi mevdu olanları kapatmağa, yola ve bitişik binalara bakan pencerelere demir parmaklık koydurmağa müesseseleri mecbur edebileceği gibi bu vesaiti mühürleyebilir.

Yedinci fasıl

Tedkik ve kontrol

OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Vergiye tâbi müesseselere giren ve çıkan maddeler lüzum görüldükçe, salâhiyetli memurlar tarafından kontrole tâbi tutulur. Bu kontrolde malların müessese kayıtlarına uygun bulunub bulunmadığı araştırılır.

Maliye vekâleti lüzum gördüğü sinaî müesseselerde kontrolün devamlı olarak yapılması için bu müesseselere memur ikame edebilir. Sinaî müesseseler, bu memurlara fabrika ve imalâthaneleri içinde münasib bir çalışma yeri teğminine mecburdurlar.

OTUZ ALTINCI MADDE — Sinaî müesseselerin beyannamelerinde yazılı satış ve irsalât mikdarlarile kıymetlerin doğru olup olmadığı senede en az bir defa, hesab mutahassısları kullanılan yerlerde bu mutahassıslar ve kullanılmayan yerlerde varidat tahakkuk memurları tarafından müessenin imalât ve muamele defterleri ve evrakı müşbitesi tedkik edilmek ve mevduları tadad ve tesbit olunmak suretile kontrol edilir.

Bu kontrolde iptidâî madde idhalâtile stok mevdu, imale sevk ve imal olunan maddelerle randıman hesapları, maliyet bedelleri, satılan mikdarlarla satış bedelleri ve mamul madde stokları tedkik vekayid ile mevduun mutabık olup olmadığı tahkik edilir. Beyanname ile bildirilmiş olan satış ve irsalâtın mikdar ve kıymet itibarile kayıtlara uygun bulunub bulunmadığı araştırılır ve kontrol sonunda hesab neticelerini gösteren bir zabıt varakası tanzim ve zabıt varakası müessese sahibine veya kontrolde hazır bulunmağa memur ettiği adamına imza ettirilir ve zabıtın bir sureti müesseseye verilir.

Müesseseler bu kontrol sırasında, memurlara münasib bir çalışma yeri göstermeğe, defter ve kayıtlar hakkında müessese sahibi veya tayin edeceği bir adamı marifetile izahat vermeğe, ve bu kanun mucibince tutulmuş olan defterlerle bilcümle evrakı müşbiteyi ibraz etmeğe mecburdurlar.

Sinaî müesseselerden maada mükelleflerin beyannameleri de emtia idhalât ve ihracat defteri, evrakı müşbite ve envanter kayıtlarile tatbik ve kayıtların sıhhati tahkik edilir. Bu tedkikat yukarıda yazılı esaslar dairesinde icra olunur.

Sekizinci fasıl

İşce başlama, işi bırakma ve devir, vefat, tasfiye ve fesih, iflâs halleri

OTUZ YEDİNCİ MADDE — Muamele vergisile mükellefiyeti icabettiren bir iş ve teşebbüse yeniden başlayanlar, işe başladıkları tarihten itibaren 15 gün içinde varidat dairesine bir beyanname vererek müessesenin isim ve adresini, işgal mevzuunu, işe başladıkları tarihi, imal vasıtalarının nevi ve adedini ve muharrerik kuvvet ve işçi miktarını, depolarının, filyal, şube veya satış mağazalarının adreslerini bildirmeğe mecburdurlar.

Beyannameye yazılı hususlarda vaki olacak değişikliklerin de, vukuu tarihinden itibaren 15 gün içinde aynı suretle bildirilmesi mecburidir.

Varidat dairesine bildirilen yerlerden başka yerlerde icrayi sanat ve ticaret olunması, iptidaî ve mamul maddeler bulundurulması yasaktır. Bu mahallerde bulunan bileünle iptidaî ve mamul maddeler, bu kanunun tatbikında müessesenin malı sayılır.

OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — İşini bırakan mükellefler; keyfiyeti işi bırakma tarihinden itibaren 15 gün içinde bir beyanname ile varidat dairesine ihbar etmeğe mecburdurlar. Bu beyannameye mükellefin isim ve adresile elinde bulunan iptidaî ve mamul madde stoklarının cins, nevi ve miktarları ve buldukları mahaller, makine ve tesisatın satılıp satılmadığı, satılmış ise satın alınan isim ve adresi ve henüz beyanname verilmemiş olan satış ve muamelelere aid 23 nci maddede yazılı malûmat gösterilir.

İşini bırakan mükelleflerin, bırakma tarihinde ellerinde mevcut olan mamul maddeler tamamen satılincaya kadar bu kanunun umumî hükümleri dairesinde mükellefiyetleri devam eder ve son satıştan itibaren 15 gün içinde ellerindeki stokların tamamen bitmiş olduğunu ayrıca varidat dairesine bildirmeğe ve vergisi ödenmemiş satışlarını 23 nci maddede yazılı şekilde göstermeğe mecburdurlar.

Şirketlerin tasfiye ve feshine karar verilmesi de işi bırakma hükmündedir. Ancak bu halde yukarıki fıkralar hükümleri yerine getirildikten sonra tasfiyenin nihayetlendirilmesine kadar tasfiye memurları tarafından yapılacak muameleler de bu kanunun umumî hükümleri dairesinde vergiye tâbidir. Tasfiyenin nihayetinde, yukarıdaki birinci ve ikinci fıkralar dairesinde keyfiyet yeniden varidat dairesine bildirilir.

OTUZ DOKUZUNCU MADDE — İşin devri halinde devredenle devir alan müştereken imzalayacakları bir beyanname ile keyfiyeti 15 gün içinde varidat dairesine bildirirler. Bu beyannameye devreden ve devir alanın ismile müessesenin adresi, ibtidaî ve mamul maddeler devredilmiş ise bunların cins, nevi ve miktarı ve devreden tarafından henüz beyanname verilmemiş olan satış ve muamelelere aid 23 nci maddede yazılı malûmat gösterilir.

Devir alan, devreden namma tahakkuk etmiş veya devir tarihine kadar yapılan muamelelerden dolayı tahakkuk etmesi lâzımgelen vergilerin tediyesinden devredenle müştereken mesuldür.

KIRKINCI MADDE — Vefat halinde, Türkiyede bulunan ve mirası reddetmemiş olan mirasçılar, vefat tarihinden itibaren üç ay içinde, 38 nci maddede yazılı beyannameyi vermeğe mecburdurlar. Mirası reddetmemiş olan mirasçılar, vefat tarihine kadar ödenmemiş olan vergilerle vefat tarihinde mevcut mamul madde-

lerin vergisinden müştereken mesuldürler.

İflâs hususî hükümlerine tâbidir.

KIRK BİRİNCİ MADDE — 12 nci maddede mucibince vergiden muaf bulunan müesseseler yeniden işe başladıkları tarihten itibaren 15 gün içinde, keyfiyeti 37 nci maddede yazılı malûmatı havi bir beyanname ile varîdat dairesine bildirmeye ve bir muafiyet karnesi almağa mecburdurlar.

Dokuzuncu fasıl

Kanunî müeyyideler

KIRK İKİNCİ MADDE — 29 ve 30 ncu maddelerde yazılı defterlerden her hangi birini tutmayan veya tasdik ettirmeyen veyahud salâhiyetli memurlara ibraz etmeyen, imalât muamele vergisi mükelleflerinin defter tutmadıkları veya tasdik ettirmedikleri veyahud ibraz etmedikleri devrelere aid vergileri resen ve bir kat fazlasile tarholunur. Türkçe tutulmamış defterler, hiç tutulmamış hükmündedir.

36 nci madde mucibince yapılan kontrol sırasında defterlere kaydedilmiş olmakla beraber 31 nci maddede yazılı satış faturaları mezkûr madde hükümlerine uygun olarak tanzim edilmediği veya kopyaları saklanmadığı tebeyyün eden mamulât için sınaî müesseselerde bu mamulâtın vergisine % 50 ve sınaî müesseselerden maada mükelleflerde de senelik vergiye bu mamulât satış bedelinin binde beşi nisbetinde zam yapılır.

KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE — Teslim ettiği veyahud depolarına gönderdiği mamulâtın satış bedelini veya mikdarını kısmen veya tamamen defterlerine kaydetmeyen veya 18 nci maddenin D fıkrasında yazılı imalâtı yapmak üzere aldığı maddeleri veya imal ücretlerini kısmen veya tamamen defterlerine geçirmeyen sınaî müesseselerin bu suretle mektum bıraktıkları matrahlar üzerinden ikmalen tarholunacak vergilerine iki kat zammolunur.

Bu fiiller sınaî müesseselerden maada mükellefler tarafından işlendiği takdirde deftere geçirilmeyen mikdar veya bedeller ilâve edilmek suretile vergi matrahı yeniden tayin edilerek beyannameye münderiç vergi ile bu matrah üzerinden hesablanacak vergi arasındaki farka iki kat zam yapılır.

KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — Defterlerini veya vesikalarını tahrif edenlerin, bu tahrifin yapıldığı malî yıla aid muamele vergilerine beş kat zam yapılır.

Bu kanuna göre tahrif, kayıtların okunmayacak şekilde silinerek yerine başka bir kayıt geçirilmesi, faturaların aslile kopyalarının yekdiğerine mutabık bulunmaması, tasdikli defterlerin yapraklarından bir kısmının imha veya bunların yerine başkalarının ikame edilmesi, çift defter veya vesika kullanılması gibi halleri ifade eder.

KIRK BEŞİNCİ MADDE — 43 ve 44 ncu maddelerde yazılı haller hariç olmak üzere defterlerini 32 nci maddenin ikinci fıkrasında yazılı şekilde tutmayan ve mevcudlarının envanterini yapmayan mükelleflerin senelik vergilerine % 20 zammolunur.

KIRK ALTINCI MADDE — 30 ncu maddenin son fıkrasında yazılı satış defterini tutmayan veya ibraz etmeyen veyahud ticaret kanunu mucibince tutulan yevmiye defteri ile ayrıca defteri kebiri ibraz etmeyen veyahud 31 nci maddede yazılı faturaları tanzim etmeyen veya göstermiyen toptancı tacirlerden 200 lirayan 1 000 liraya kadar para cezası alınır.

Muamele vergisi mükellefleri ile münasebette bulunan ticarî ve sınaî müesseseler, ticarî defterlerini ve evrakı müşbitesini 36 ncı madde mucibince kontrol yapan salâhiyetli memurlara ibraz etmedikleri takdirde, bunlar hakkında da yukarıki fıkra hükmü tatbik olunur.

KIRK YEDİNCİ MADDE — 33, 34 ve 35 ncı maddelerde yazılı mecburiyetlere riayet etmeyen mükelleflere mahallin en büyük mülkiye âmirliğince yazılı emirle bunların yerine getirilmesine yetecek bir mühlet tayin olunur. Bu mühlet bittiği halde yine kanun hükmüne riayet etmemiş olanların müessese ve ticarethaneleri, bu mecburiyetleri yerine getirinceye kadar, sulh mahkemesi kararıyle kapatılır. Bu kararlar katğidir.

KIRK SEKİZİNCİ MADDE — 23 ncü maddede yazılı beyannameyi, zamanında vermeyenlerin vergisine % 20 ve defter kayıtlarından bir kısmı, taallûk ettiği devrenin beyannamesine geçirilmemiş olduğu takdirde noksana aid vergiye % 50 zam yapılır. Beyanname verilmesini icab ettiren muamelesi olmayan sınaî müesseselerden bu ciheti zamanında bildirmeyenlerin, buna takaddüm eden en son beyannameleri üzerinden matruh vergilerine % 5 zam yapılır.

KIRK DOKUZUNCU MADDE — Sınaî müesseselerde 36 ncı madde mucibince yapılacak kontrol neticesinde meydana çıkarılacak noksan ve fazlalıklar hakkında aşağıda yazılı şekilde muamele yapılır:

A) Defter kayıtlarına nazaran ibtidaî maddeler mevcudunda eksiklik çıktığı takdirde bu noksan kaçığa sarfedilmiş addolunur ve bu mikdar ibtidaî maddeden vücutte getirilmesi mümkün olan imalâtın mikdar ve kıymetleri, imalât ve muhasebe kayıtlarına ve icabında mümasili eşyanın imalât ve kıymetlerine nazaran resen takdir heyeti marifetile tayin olunarak bunun üzerinden iki kat zamlı vergi tarholunur. Mütenevvi imalât yapan sınaî müesseselerde noksan çıkan ibtidaî maddenin kâffesi o müessese imalâtından en yüksek kıymetli cins mamule sarfedilmiş addolunur.

İbtidaî madde mevcudunda, kayda nazaran fazla çıkan mikdar kaçığa sarfedilmek üzere gizlenmiş addolunarak bunun üzerinden de yukarıki hüküm dairesinde iki kat zamlı vergi tarhedilir.

B) Defter kayıtlarına nazaran mamul madde mevcudunda tesbit edilecek noksan ve fazlalıkların kıymetleri A fıkrasında yazılı şekilde tesbit olunarak bunun üzerinden iki kat zamlı vergi tarholunur.

C) İbtidaî veya mamul madde mevcudları defter kayıtlarına mutabık olmakla beraber bir kısım ibtidaî veya mamul maddenin defterlere geçirilmediği tesbit olunduğu takdirde bunlar üzerinden de A ve B fıkraları mucibince iki kat zamlı vergi tahdedilir.

D) İbtidaî ve mamul madde mevcudları defter kayıtlarına mutabık olmakla beraber çıkarılan imalât hesapları neticesinde, imalât randımanları, normal randıman nisbetlerinden noksan zuhur eylediği ve bu noksanlık makbul bir sebebe istinad etmediği takdirde, noksan çıkan mikdar kaçığa sarfedilmiş ad ve A fıkrasında yazılı şekilde tesbit edilecek kıymetleri üzerinden iki kat zamlı vergi tarholunur.

E) 20 ncı madde hükmüne uygunluğu tevsik edilemiyen iskonto ve masrafların matrahtan tenzili kabul olunmaz ve bunların vergilerine ve 24 ncü maddede yazılı fazlalıkların beyannameye geçirilmemesi halinde ikmalen tarholunacak vergilere bir misil zam yapılır.

Komisyonculara gönderilen malların satış kıymetinde, evvelce beyannamesi verilen mikdara göre bir noksanlık vaki olmadığı veya satılan mallar iade edilmedi-

ği halde, beyannamelerde vergi matrahından bu nam ile tenzilât yapıldığı tesbit olunduğu takdirde, tenzil olunan mikdarların vergisi bir misli zamla tarholunur.

ELLİNCİ MADDE — İşe başlamayı vaktinde bildirmeyenlerin işe başlama tarihinden keyfiyetin varidat dairesince haber alındığı tarihe kadar olan vergileri resen ve bir kat zamla tarholunur.

İşi bırakma, devretme, fesih, tasfiye ve vefat hallerini vaktinde bildirmeyen sınaî müesseselerin malî yıl ve diğer mükelleflerin takvim yılı başından terk, devir, fesih, tasfiye ve vefat tarihine kadar geçen zamana aid vergilerine % 10 zam yapılır. Tasfiyenin sona erdiği bildirilmediği takdirde de aynı suretle muamele olunur.

ELLİ BİRİNCİ MADDE — Varidat dairesine bildirilen yerler haricinde ibtidai ve mamul madde bulunduranlardan, bu maddeler 29 veya 30 ncu maddelerde yazılı defterlere tamamen kaydedilmiş olmak şartile 50 liradan 250 liraya kadar para cezası alınır.

ELLİ İKİNCİ MADDE — 41 nci madde mucibince muafiyet karnesi almayan müesseseler, bu karneyi alıncaya kadar muafiyetten istifade edemezler. Karnesiz çalıştıkları anlaşılınların işe başlama tarihinden keyfiyetin meydana çıktığı tarihe kadar geçen zamana aid muameleleri resen takdir olunarak vergileri tarhedilir.

ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu fasılda yazılı kanuna riayetsizlikler, bunların yapıldığı zamana aid vergilerin ödenmesinden sonra meydana çıkmış olduğu takdirde dahi, aynı hükümler tatbik olunur. Ancak tarholunacak vergilerden evvelce tahsil edilmiş olanlar mahsub edilir.

Bu fasılda yazılı fiillerden dolayı tarholunan vergi ve zamlarla hükmolunan para cezaları, katğıleştikten sonra beş sene içinde aynı fiiller tekrar işlendiği takdirde zam ve cezalar tazif olunur.

ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Resen yapılacak tarhiyat ile götürü vergi matrahı, vilâyetlerde en büyük malmemurunun veya tevkil edeceği memurun reisliği altında bir hesap mutabassısı ve ticaret odasınınca ve bulunmayan yerlerde belediyece kendi azası arasından veya hariçten seçilecek bir azadan müteşekkil resen takdir heyeti tarafından takdir olunur.

Hesap mutabassısı kullanılmayan vilâyetlerde bunun yerine heyete varidat müdürü iştirak eder.

Kaza merkezlerinde resen takdir heyeti en büyük mal memurunun reisliğinde varidat memuru ile ticaret odası, yoksa belediye tarafından kendi azası meyanından veya hariçten seçilecek bir zattan terekkiüb eder.

Ticaret odaları veya belediyeler en büyük mal memurunun talebi üzerine 15 gün içinde resen takdir heyeti azasını seçmeğe mecburdurlar. Belediye meclisi içtimada olmadığı zamanlarda bu aza belediye encümeni tarafından seçilir. Ticaret odaları ve belediyeler makbul bir sebep olmaksızın aza seçmedikleri takdirde, bu aza, mahallin en büyük mülkiye âmiri tarafından seçilir. Resen takdir heyetine ticaret odası veya belediyece seçilecek azaların müddeti üç senedir. Müddetin hitamında yeniden seçilmeleri caizdir.

Lüzum görülen yerlerde resen takdir heyetleri teaddüd ettirilebilir.

Onuncu fasıl

Tahsilât

ELLİ BEŞİNCİ MADDE — Sınaî müesseseler bir ay içindeki teslimattan peşin

satışlara ve 6 ncı maddede yazılı olanlara aid vergiyi ertesi ayın 15 nci günü akşamına kadar, veresiye yapılan satışlarla satılmak üzere filyal, şube, satış mağazası veya komisyonculara gönderilmiş olan malların vergisini de, beyannamenin verildiği ayı takib eden ayın on beşinci günü akşamına kadar ödemeğe mecburdurlar.

Bu kanunun tatbikında, veresiye addolunacak satışlar, en az bir ay vade ile yapılmış olanlardır. Veresiye satışların müessesese tarafından tevsiği şarttır.

ELLİ ALTINCI MADDE — Götürü vergi, aylık taksitlerle ve bir ayın taksiti ertesi ayın on beşinci günü akşamına kadar ödenir.

Malî yıl girdiği halde vergi henüz katgileşmemiş olursa katgileştiği ayı takib eden aydan başlamak üzere sene sonuna kadar geçecek ay adedince taksite ayrılarak, yukarıki fıkrada yazılı şekilde ödenir. Götürü vergiye tâbi mükelleflerden sene içinde işini terkedenerin, o tarihe kadar olan müddete aid vergilerinden henüz ödenmemiş olanları taksit kaydine bakılmaksızın, işi bırakma beyannamesinin verildiği tarihte tahsil ve terk tarihinden sene sonuna kadar olan vergileri terkin olunur.

ELLİ YEDİNCİ MADDE — Sınaî müesseselerden maada mükelleflerin vergisi senelik beyanname verme müddetinin bitmesinden itibaren 15 gün içinde tediye olunur.

ELLİ SEKİZİNCİ MADDE — İşlerini bırakan veya devreden mükelleflerle vefat edenlerin terk, devir veya vefat tarihine kadar ödenmemiş olan vergileri 38, 39 ve 40 ncı maddelerde yazılı beyannamelerin verildiği tarihte ödenir. Tasfiye ve fesih hallerinde de vergi bu suretle tediye olunur.

ELLİ DOKUZUNCU MADDE — Resen ve ikmalen yapılan tarhiyatta vergi ve zamları, itiraz komisyonu kararının tebliğini ve itiraz edilmeyen hallerde itiraz müddetinin geçmesini takib eden günden itibaren bir hafta içinde ödenir.

Temyiz talebi verginin tahsilini tehir etmez.

ALTMİŞİNCİ MADDE — Zelzele, yangın, su basması gibi fevkalâde âfetler yüzünden tesisatı harab olmak veya ibtidaî ve mamul maddeleri veya ticarî eşyası hasara uğramak suretile faaliyetlerine devam imkânı kalmadığı mahallî idare heyetlerince tasdik edilen sigortasız müesseselerin harabî ve hasarın vukuu tarihine kadar olan zamana aid vergilerinden henüz tahsil edilmemiş olanları Maliye ve kâletince terkin olunur. Bu zamanlara aid olub o tarihe kadar tarhiyatı yapılmamış olan muamelelere aid vergiler de tarhedilmez.

ALTMİŞ BİRİNCİ MADDE — Sınaî müesseselerin fabrika, imalâthane, depo veya satış mağazalarında, filyal veya şubelerinde mevcut ibtidaî ve mamul madde stokları üçüncü şahıslara satılmış veya merhun olsa dahi, muamele vergisile zam ve cezalarının teminatı hükmünde olub bedellerinden ilk önce mezkûr mükellefiyetlerin tekabül ettiği Hazine alacağı tahsil olunur.

İKİNCİ KISIM

Banka, banker ve sigorta şirketlerinin muamele vergisi

Birinci fasıl

Mevzu ve istisnalar

ALTMİŞ İKİNCİ MADDE — Banka ve bankerlerle sigorta şirketlerinin her

ne şekilde olursa olsun yapmış oldukları bütün muameleler dolayısıyla kendi lehlerine her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben aldıkları paralar muamele vergisine tâbidir.

2279 sayılı kanuna göre ikraz işleriyle iştigal edenlerle banka muamele ve hizmetlerinden bir veya bir kaçı ile iştigal edenler bu kanuna göre banker sayılır.

ALTMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Aşağıda yazılı muameleler dolayısıyla alınan paralar vergiden muaftır:

1) Merkezleri Türkiyede bulunan bankaların kendi şube ve ajanslarıyla veya bu şube ve ajansların yekdiğerile yaptıkları muameleler dolayısıyla tahakkuk eden paralar,

2) Merkezleri Türkiye haricinde bulunan bankaların Türkiyede mevcut şube ve ajanslarının yekdiğerile yaptıkları muameleler dolayısıyla tahakkuk eden paralar,

3) Hususî kanunlarla bilûnum vergi ve resimlerden istisna edilmiş olan esham ve tahvilât faiz, temettü ve ikramiyeleri,

4) Bankaların müşterileri nam ve hesabına başka şahıs ve müesseselere yaptıkları hizmetler mukabili olarak aldıkları ve aynen mezkûr şahıs veya müesseselelere ödedikleri paralar,

5) Hayat sigortaları ile ihracata aid nakliyat sigortalarında, poliçe üzerinden alınan paralar,

6) Mükerrer sigorta muameleleriyle retrosesyon muameleleri dolayısıyla alınan prim, komisyon ve sair paralar.

İkinci fasıl

Mükellef ve teklif mahalli, verginin matrah ve nisbeti, tarhiyat

ALTMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Bankalar, bankerler ve sigorta şirketleri muamele vergisini ödemekle mükelleftirler. Müşterile olan muamele şartları bu mecburiyeti değıştirmez.

ALTMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Banka ve bankerlerle sigorta şirketlerinin vergisi, muamelenin yapıldığı mahal varidat dairesi tarafından tarhedilir. Resen poliçe tanzimine salâhiyetli olmayan sigorta ajanlarının vergisi, bağı oldukları merkez veya şubenin tâbi bulunduğu varidat dairesince tarhedilir.

ALTMİŞ ALTINCI MADDE — Verginin matrahı, 62 nei maddede gösterilen paraların aylık yekûnudur.

Bu yekûndan vergi ve masraf namile tenzilât yapılamaz. Kambiyo alım ve satını muamelelerinde bir ay içinde yapılan kambiyo satışının yekûnu vergiye matrah olur.

ALTMİŞ YEDİNCİ MADDE — Verginin nisbeti % 2,5 dur. Kambiyo muamelelerinde vergi nisbeti on binde birdir.

ALTMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Banka ve bankerlerle sigorta şirketleri bir ay içinde vergiye tâbi muameleleri dolayısıyla aldıkları paraların nevi ve mikdarile bunlar üzerinden alınacak vergi mikdarını, ertesi ayın 15 nei günü akşamına kadar bir beyanname ile bağı oldukları varidat dairesine bildirmeğe mecburdurlar.

Sigorta şirketleri, beyannamenin taallük ettiği ay içinde, musaddak fesih ve ibtal defterine geçirilmiş olan meblâğları, beyannamede irae ve vergi matrahından tenzil edebilirler.

Bu beyannameler vergi tarhına esas olur.

Ecnebi parası üzerinden yapılmış olan muamelelerin Türk parasına tahvilinde, Maliye vekâletince her altı ayda bir tesbit ve ilân edilecek kurlar nazara alınır.

Her hangi bir ayda vergiye tâbi muamelesi bulunmayanlar da, keyfiyeti, beyanname verme müddeti içinde boş bir beyanname ile bildirmeğe mecburdurlar.

Muamelâtı geniş ve şubeleri çok olan bankalardan takvim yılı sonunda hesabı cari muamelelerinin beyanname müddeti içinde kapanması mümkün olmadığını isbat edenlere, bu muamelelerini takvim yılı sonundan itibaren en geç üç ay içinde ayrı bir beyanname ile bildirmeğe Maliye vekâletince müsaade olunabilir.

Üçüncü fasıl

Mükelleflerin mecburiyetleri; işe başlama, bırakma ve devir, vefat, tasfiye ve fesih, iflâs halleri

ALTMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Banka ve bankerlerle sigorta şirketleri yaptıkları muameleler dolayısıyla aldıkları paraların nevi ve mikdarile muamelenin nevini ve ticarî yevmiye defteri ve muamelenin müstenid olduğu vesika numaralarını göstermek üzere bir muamele defteri tutmağa ve muamelelerini, yapıldığı tarihten itibaren 15 gün içinde muntazaman bu deftere kaydetmeğe mecburdurlar.

Muamelelerin müfredat üzere kaydi yerine vesika ve yevmiye numaraları da gösterilmek suretile günlük muamelelerin bir bordroda cemedilerek yekûnlarının deftere kaydi de caizdir. Banka ve bankerlerle sigorta şirketleri bu kanunun tabiki bakımından yukarıki defterden başka ticaret kanununda yazılı defterlerle defteri kebir de tutmağa mecburdurlar.

2279 sayılı kanun hükmüne tâbi ikrazatçıların, mezkûr kanunun altıncı maddesi mucibince tutacakları defter muamele defteri yerine geçer, bunlardan ayrıca ticaret kanununda yazılı defterlerle defteri kebir talep edilmez.

Yukarıki fıkralarda yazılı defterlerin 32 nci madde hükmü dairesinde tasdik ettirilmesi ve evrakı müsbitelerile birlikte tahakkuk müruru zamanı müddetince saklanması ve talep vukuunda salâhiyetli memurlara gösterilmesi mecburidir.

YETMİŞİNCİ MADDE — Yeniden işe başlayan mükellefler işe başladıkları tarihten itibaren 15 gün içinde bağlı oldukları varidat dairesine bir beyanname vererek isim, unvan ve adreslerini, iştigal mevzularını, sermayelerini, şube ve ajanslarının isim ve adreslerini işe başladıkları tarihi bildirmeğe mecburdurlar.

YETMİŞ BİRİNCİ MADDE — İşlerini bırakan veya başkasına devreden mükellefler bırakma veya devir tarihinden itibaren 15 gün içinde bağlı oldukları varidat dairesine bir beyanname vererek işi bıraktıkları tarihi ve henüz hesabı verilmemiş olan muamelelerini 68 nci maddede yazılı şekilde bildirmeğe mecburdurlar. İşin devri halinde bu beyanname devredenle devir alan tarafından müştereken imza olunur. Devir alan, devreden namına tahakkuk etmiş veya devir tarihine kadar yapılmış olan muamelelerden dolayı tahakkuk etmesi lâzımgelen vergilerin tediyesinden, devredenle müştereken mesuldürler.

Vefat eden mükelleflerin Türkiyede bulunan ve mirası reddetmemiş olan mirasçıları vefat tarihinden itibaren üç ay içinde keyfiyeti yazı ile varidat dairesine ihbara ve henüz hesabı verilmemiş olan muameleleri 68 nci maddede yazılı şekilde bildirmeğe mecburdurlar. Mirası reddetmemiş olan mirasçılar vefat eden namına tahakkuk etmiş veya vefat tarihine kadar yapılan muamelelerden dolayı tahakkuk etmesi lâzımgelen vergilerin tediyesinden müştereken mesuldürler.

Tasfiye ve fesih halleri terk hükmündendir. Bu halde yukarıki birinci fıkra

hükmü yerine getirildikten sonra tasfiyenin nihayetlenmesine kadar yapılacak muameleler hakkında 38 nci maddenin son fıkrası hükmü cari olur.

İflâs hususî hükümlerine tâbidir.

Dördüncü fasıl

Kontrol ve cezalar

YETMİŞ İKİNCİ MADDE — Beyannamelerde gösterilen matrah ve vergi miktarları, hesap mutahassısları ve bulunmayan yerlerde varidat tahakkuk memurları tarafından muamele ve ticarî defterler kayıtlarına ve evrakı müsbitesine nazaran tedkika tâbi tutulur.

Mükellefler tedkik için gelecek memurlara münasib bir çalışma yeri göstermeğe, bilcümle defter ve evrakı müsbitesini ibraza ve muamelât hakkında lüzumlu izahatı vermeğe mecburdur. Buna riayet etmeyenler hakkında 47 nci madde mucibince muamele yapılır.

YETMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — 69 ncu maddede yazılı defterleri tutmayan veya tasdik ettirmeyen veya muamelelerini bu deftere kısmen veya tamamen kaydetmeyen veyahud defter veya vesikalarını tahrif eden mükellefler hakkında 42, 43 ve 44 ncü maddede yazılı hükümler tatbik olunur.

Yukarıdaki fıkrada yazılı haller hariç olmak üzere defterlerini 69 ncu maddede yazılı şekilde tutmayanların senelik vergilerine % 20 zam yapılır.

68 nci maddede yazılı beyannameyi vaktinde vermeyen veya defter kayıtlarından bir kısmını beyannameye dercetmeyen veyahud beyanname vermeyi mucib muamelesi olmadığını bildirmeyenler hakkında 48 nci madde hükmü tatbik edilir.

70 ve 71 nci maddelerde yazılı hükümlere riayet etmeyenler hakkında 50 nci madde hükmü tatbik edilir.

53 ve 54 ncü maddeler hükümleri, banka, banker ve sigorta şirketleri hakkında da aynen caridir.

Beşinci fasıl

Tahsilât

YETMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Beyanname üzerinden tahakkuk ettirilen vergiler, beyanname itası için muayyen olan müddet zarfında ödenir.

Resen ve ikmalen yapılan tarhiyatta vergi ve zamları 59 ncu madde hükmü dairesinde tahsil olunur.

İşlerini bırakan veya devreden mükelleflerle vefat edenlerin terk, devir veya vefat tarihine kadar ödenmemiş olan vergileri 71 nci maddede yazılı beyannamelerin verildiği tarihte ödenir. Tasfiye ve fesih hallerinde de vergi bu suretle ödenir. Ancak tasfiyenin başlamasından nihayetlenmesine kadar geçen zaman zarfında yapılan muamelelerin vergisi yukarıki birinci fıkraya hükmü dairesinde ve tasfiyenin bitmesi üzerine verilen beyannamede yazılı muamelelerin vergisi de beyannamenin verildiği tarihte ödenir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Birinci ve ikinci kısımlar arasında müşterek hükümler

YETMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Mükellefler kendi beyanlarına göre yapılan

tarhiyata ve 28 nci maddede yazılı şekilde kabul ettikleri götürü vergiye itiraz edemezler. İkmalen ve resen tarhedilen vergiler mükelleflere tebliğ olunur. Mükellefler bu tarhiyata karşı ve malmemurları da resen takdir ve itiraz komisyonları kararına karşı itiraz ve temyiz talebinde bulunmak hakkını haizdirler. Tebligat, itiraz ve temyiz muameleleri ve maddî hataların düzeltilmesi 3692 sayılı kanun hükümleri dairesinde cereyan eder.

YETMİŞ ALTINCI MADDE — Vergi zamları, verginin aslile birlikte ve aynı müddet zarfında ödenir. Vergi asıl ve zamları, muayyen tediye müddetinde ödenmediği takdirde tahsili emval kanununa tevfikân ve % 10 zamlı tahsil olunur.

YETMİŞ YEDİNCİ MADDE — Vergiye tâbi muamelelerin yapıldığı malî yılın sonundan itibaren her hangi sebeble olursa olsun üç malî yıl içinde tarhedilmeyen ve tarhedilib de katgileştiği malî yılı takip eden malî yıldan itibaren beş yıl içinde tahsil olunmayan vergiler müruru zamana uğrar.

YETMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Bu kanuna göre icrası icab eden, kontroller dolayısıyla hesap mutahassısları veya diğer salâhiyetli memurlar kontrolün icrası için resmî ve hususî bileümle müesseselerden, borsalardan, ticaret ve sanayi ve ziraat odalarından tekkik ile alâkalı her türlü malûmatın verilmesini isteyebilirler. Ticarî müesseselerin, defter ve kayıtları üzerinde bizzat tedkikat da yapabilirler.

YETMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Bu verginin tarh, tahakkuk ve kontrolü ile vazifeli memurlar, resen takdir heyetleri, itiraz ve temyiz komisyonları reis ve azasile diğer memurları vazife dolayısıyla öğrendikleri sırları ifşa edemezler. Hilâfına hareket edenler, bir aydan altı aya kadar hapis ile cezalandırılırlar. Suçları tekerrür edenler hakkında ayrıca üç seneden beş seneye kadar muvakkaten memuriyetten mahrumiyet cezası hükmolunur.

SEKSENİNCİ MADDE — Maliye memurları, mükelleflerin hususî hesap ve yazı ve sair işlerini ücretsiz de olsa yapamazlar. Hilâfına hareket edenler Türk ceza kanununun 240 nci maddesine göre cezalandırılırlar. Suçları tekerrür edenler hakkında ayrıca üç seneden beş seneye kadar muvakkaten memuriyetten mahrumiyet cezası hükmolunur.

SEKSEN BİRİNCİ MADDE — Komisyon ve heyetler, azasının tamamen içtima eder, kararlar ekseriyetle verilir. Komisyon ve heyetlerin reis ve azaları üçüncü dereceye kadar civar veya sıhrî hısımlarına ve karı veya kocaya taallûk eden işlerin müzakeresinde bulunamazlar; bu takdirde mahallin en büyük mülkiye âmiri tarafından seçilecek bir zat o işin müzakere ve karara bağlanmasında azalık eder.

Komisyon ve heyetlerin müntehab azası birbiri ardınca üç içtima gelmedikleri takdirde istifa etmiş sayılırlar.

SEKSEN İKİNCİ MADDE — 23 ve 68 nci maddelerde yazılı beyannamelerin birer kopyası müruru zaman müddetince mükellefler nezdinde muhafaza olunur.

Mükellefler ve 30 ncu maddenin son fıkrasında yazılı toptancı ticarethaneler 29, 30, 31 ve 69 ncu maddelerde yazılı defterlerle fatura kopyalarını ve diğer evrakı müsbitelerini tahakkuk müruru zaman müddetince saklamağa ve talep vukuunda salâhiyetli memurlara göstermeğe mecburdurlar.

Muamele vergisile birlikte buğdayı koruma vergisine de tâbi olan mükellefler, muamele vergisinin tahakkuku için tutmağa mecbur oldukları defterlerde bu verginin tahakkukuna muktazi malûmatı da gösterdikleri takdirde, buğdayı koruma vergisi için ayrıca defter tutmaktan varestedirler.

Muamele vergisinde götürü vergiyi tereih edenler buğdayı koruma vergisinde de aynı usulü kabul etmiş sayılırlar.

SEKSEN ÜÇÜNCÜ MADDE — Kendilerine 43 ve 44 nci maddeler mucibince zamlı vergi tarholunan sınıfl müesseselerle toptancı ticarethanelerin muhاسبlerinden, yoksa bu vazifeyi gören memurlarından müessese namına tarholunan misil zammı derecesinde bir para cezası alınır.

SEKSEN DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu kanunda yazılı varidat dairesi tabiri, tahakkuk şubesi olan yerlerde bu şubelevi ve olmayan yerlerde varidat kalemlerini ifade eder.

Bu kanunda yazılı salâhiyetli memurlar tabirile, muamele vergisi tahakkuk memurlarile hesap mutahassısları ve mutahassıs muavinleri ve mahallin en büyük maliye memuru tarafından yazılı emirle kontrole memur edilenler kasdolunmuştur.

Bu memurların kontrol hususundaki salâhiyetlerini Maliye müfettiş ve muavinleriyle varidat kontrolörleri, defterdar, varidat ve malmüdürleri ve varidat kontrol memurları da haizdirler.

Zabıta memur ve âmirleri, kanuna muhalif hareketlerin tesbitinde yukarıki fıkrada yazılı memurların talebi halinde kendilerine her türlü yardım yapmağa mecburdurlar.

SEKSEN BEŞİNCİ MADDE — Maliye vekâletinin tensib edeceği şhirlerde muamele vergisi beyanmelerinin tedkikile işigal etmek üzere hesap mutahassısları ve mutahassıs muavinleri kullanılır.

Hesap mutahassısı ve muavinlerinde aranacak evsaf ve şerait ve mutahassıs muavinlerinin sureti istihdamı hakkında kazanç vergisi kanununun bu hususa müteallik hükümleri cari olur.

SEKSEN ALTINCI MADDE — Bu kanunda yazılı akrabadan maksad, karı, koca il usul ve furu ve kardeş, amca, dayı, hala ve teyzeler, yeğenler ve bunlar derecesindeki sıhrî akrabalar,

DÖRDÜNCÜ KISIM

İdhalât muamele vergisi

Birinci fasıl

Mevzu ve istisnalar

SEKSEN YEDİNCİ MADDE — Yabancı memleketlerde imal edilmiş olan maddelerin Türkiyeye idhali muamele vergisine tâbidir.

Bu maddedeki imalden maksad, her hangi bir eşyanın 5 nci maddede yazılı şekilde ameliye görmüş olmasıdır.

SEKSEN SEKİZİNCİ MADDE — Yedinci maddede yazılı toptancılarla müteahhidlerin ecnebi memleketlerden idhal ederek Türkiyede sattıkları mamul maddeler, işbu kanunun birinci kısmındayazılı vergiye tâbi değildir.

SEKSEN DOKUZUNCU MADDE — Aşağıdaki yazılı mamül maddeler idhalinde vergiden müstesnadır:

- 1) İdhali Devlet inhisarında bulunan maddeler,
- 2) Şeker (şeker kamışı veya pancardan mamül),

3) Gümrük ve tarife kanunları veya sair kanunlarla gümrük resminden muaf tutulan eşya,

4) Sanayi ve maadin işlerinde kullanılıb memlekette imal edilmeyen ve neveleri İcra Vekilleri Heyetince tesbit edilecek olan makinelerle alât ve edevat ve bunların yedek ve teccid parçaları,

5) 10 ncu maddenin 1, 2 ve 3 ncü fıkralarında yazılı müesseselerle 9 ncu maddenin 1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 ve 14 ncü nu-maralarında yazılı maddeleri imal eden müesseselerin kendi imalâtlarında ibtidaî madde olarak kullanılmak üzere hariçten idhal edecekleri ve neveleri İcra Vekilleri Heyetince tayin ve ilân olunacak maddeler, (bu muafiyetten istifade için idhal edilen maddenin, müessese ihtiyacile mütenasib olduğunun İktisad vekâletince tasdikı şarttır)

6) 9 ncu maddenin 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 20 ve 21 nci numaralarında yazılı maddeler.

İkinci fasıl

Mükellef, teklif mahalli, matrah ve nisbet

DOKSANINCI MADDE — İdhalât muamele vergisini, mamul maddeyi idhal edenler ödemekle mükelleftirler. İdhalât muamele vergisi, bu maddelerin idhal olduğü gümrük idarelerince tarholunur.

DOKSAN BİRİNCİ MADDE — İdhalât muamele vergisinin matrahı, idhal olunan maddelerin orijinal fatura veya menşe şahadetnamesindeki kıymetlerine nakliye ve sigorta ücretleriyle mal gümrükten çıkıncaya kadar ödenen her türlü vergi, resim ve masrafların eklenmesile hâsıl olan yekûndur.

İdhal mevkiine kadar yapılmış şif satışlarda nakliye ve sigorta ücretleri kıymete ilâve edilmez. Matrahın tesbitinde idhal olunan maddenin menşe şahadetnamesile orijinal faturasında münderic kıymetlerinden yüksek olanı nazarı itibara alınır.

Gümrük ve inhisarlar vekâleti bir ay evvelden Resmî gazete ile ilân ederek faturaların Türk konsolosluklarınca tasdikli olmasını isteyebilir.

Orijinal fatura ve menşe şahadetnamelerinde yazılı cenebi paraları Gümrük ve inhisarlar vekâletince, kambiyo borsasının son bir aylık vasatî kambiyo fiatlarına nazaran Türk parasına göre tutarını göstermek üzere tanzim olunacak cedveldeki kurlarla hesap olunur. Bu cedveller tatbikata geçmezden 15 gün evvel ilân olunur. Cedveller bir ay için muteberdir. Türkiye borsasında fiatı bulunmayan cenebi paraların kuru Maliye vekâletince tayin olunur.

DOKSAN İKİNCİ MADDE — Verginin nisbeti % 10 dur.

DOKSAN ÜÇÜNCÜ MADDE — Muamele vergisine tâbi eşyayı idhal edenler, bu eşyaya aid gümrük beyannamelerinde eşyanın şif kıymetini veya fob kıymetile idhal mahalline kadar sigorta, navlun ve sair tahakkuk etmiş olan masrafları beyan etmeğe mecburdurlar. Bu eşyanın muamele vergisi matrahına girmesi lâzimgelen sair unsurlar, gümrüklerce tayin ve ilâve olunur.

Gümrük resmini tahakkuk ettirenler aynı zamanda muamele vergisini de tahakkuk ettirirler. Beyan edilen unsurlar tedkik neticesinde muvafık görülürse aynen kabul olunur. Noksan görülürse tahakkuk memurları tarafından tesbit olunan mikdarlara iblâğ edilerek vergiye matrah ittihaz olunur.

DOKSAN DÖRDÜNCÜ MADDE — Mükellefler kendi beyanları esas ittihaz edilerek tahakkuk ettirilen vergiye itiraz edemezler. Beyan ettikleri unsurlar, ta-

hakkuk memurları tarafından tezyid edilmiş olduğu takdirde tahakkukun icrası tarihinden itibaren yedi gün içinde ve mal gümrükten çekilmemiş olmak şartile gümrük tarifesi kanununun 30 ncu maddesinde yazılı eksperler heyetine müracaat edebilirler. Gümrük idaresince sekiz gün zarfında bu istekler eksperler heyetine sevk olunur. Bu heyet on beş gün içinde karar verir. Bu kararlar katgidir.

DOKSAN BEŞİNCİ MADDE — Muamele vergisi gümrük resmile birlikte ve aynı zamanda tahsil olunur. Tahakkuk ettirilen vergiye itiraz olunduğu takdirde lüzumu kadar nümune alınmak şartile beyana göre teayyün eden matraha aid vergi tahsil ve ihtilâflı matraha aid vergi teğminata bağlanarak malın çekilmesine müsaade olunur. Eksperler heyetine itiraz reddedildiği takdirde ihtilâflı matraha müteallik vergi, tahsil olunur.

DOKSAN ALTINCI MADDE — Gümrük ve tarife kanunları ile sair kanunlar mucibince gümrük resmi teminata bağlanarak muamele gören maddelere aid idhalât muamele vergisi de aynı usullere tâbi tutulur. Gümrük tarife kanununun ambalâjlar hakkındaki esasları muamele vergisine tâbi veya vergiden muaf maddeler hakkında da aynen caridir.

Gümrük tarife kanununun 7, 11 ve 12 nci maddeleri hükmü, idhalât maddelerinden alınacak muamele vergisi hakkında da aynen tatbik olunur.

DOKSAN YEDİNCİ MADDE — Mal gümrükten geçirildikten sonra madde hesab hatası veya yanlışlıkla muaflik tatbiki veyahud tahakkuka esas tutulan fatura, şahadetname veya beyannamelerde kıymet veya masrafların yanlış gösterilmesi sebebiyle eksik alındığı veya hiç alınmadığı meydana çıkan idhalât muamele vergileri, gümrük resmi noksanları hakkındaki hükümler dairesinde takib olunur ve aynı müruru zamana tâbi tutulur.

Fazla alındığı teftiş ve kontrol neticesinde anlaşılan idhalât muamele vergilerinin sahiblerine iadesi de gümrük resmi fazlalarının iadesi hakkındaki hükümler dairesinde olur.

İdhalât muamele vergisinin tarh, tahakkuk ve cibayetine taallük eyleyen muamelât dolayısıyla mamul madde idhal edenlerin tutmakta oldukları kanunî ve ticarî bilûmun defter ve vesikaları Gümrük ve inhisarlar vekâleti müfettişleriyle muavinleri gümrük müdür ve muavinleriyle muayene memurları teftiş ve kontrole salâhiyetli olup tacirler de bu defter ve vesikaları ibraz etmeğe mecburdurlar.

MUVAKKAT BİRİNCİ MADDE — Bu kanun mucibince yeniden mükellefiyete girecek şahıs ve müesseseler kanunun meriyetinden itibaren bir ay içinde 37 veya 70 nci maddelerde yazılı beyannamemi vermeğe ve defterlerini tasdik ettirmeğe ve kanunun meriyete girdiği tarihte ellerinde mevcut stokların 32 nci maddede yazılı şekilde bir envanterini tanzim ederek defterlerine geçirmeğe ve bir suretini beyannamelerine bağlamağa mecburdurlar.

Yukarıki fıkrada yazılı müddet içinde beyanname vermeyenler hakkında 50 nci madde hükmü tatbik olunur. Beyanname verdiği halde envanter tanzim etmeyen veya beyannamesine envanter rapteylemeyenlerin mükellefiyete girdikleri tarihten sene sonuna kadar olan zamana aid vergilerine bir kat zammolunur.

MUVAKKAT İKİNCİ MADDE — Gerek bu kanunun meriyeti tarihinde faaliyetinde bulunan gerek yeniden mükellefiyete giren sınaî müesseseler bir ay içinde bitişik binalarla kendi binaları arasındaki irtibat vesaitini kaldırmağa mecburdurlar. Bu mecburiyeti yerine getirmeyenler hakkında 47 nci madde hükmü tatbik olunur.

Bu madde hükmünün tatbikine imkân görülmeyen yerlerde Maliye vekâleti hükmün tatbikini münasib müddetle geciktirmeye salâhiyettardır.

MUVAKKAT ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun 12 nci maddesi mucibince muafiyete girecek olan müesseseler Maliye vekâletince yapılacak yoklama ile tesbit edilerek karneleri verilir. Muafiyet karnesi alması lâzım geldiği hlade yoklamada görülmemiş olanların müracaatları için keyfiyet yoklamanın hitamını müteakib münasib vesaitle ilân olunur. İlân tarihinden itibaren bir ay içinde müracaat ederek muafiyet karnesi almayanlar hakkında 52 nci madde hükmü tatbik olunur.

MUVAKKAT DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu kanunun meriyetinden evvelki zamanlara aid muamelelerden dolayı henüz tarhedilmemiş veyahud katiyet kesbetmemiş vergilerde mükellefiyet, muafiyet, vergi nisbeti eski hükümlere, tarh, tahakkuk ve tahsil muameleleri bu kanun hükümlerine tâbidir. Misil zamlarile para cezaları hakkında bu kanunla eski hükümlerden hangisi mükellefin lehine ise o hüküm tatbik olunur. Bu kanunun meriyetinden önce başlamış olan tahsil müruru zamanı müddeti bu kanun hükümlerine tâbi olmakla beraber meriyet tarihinden itibaren üç sene geçmiş olmadıkça ikmal edilmiş olmaz. Şu kadar ki hiç bir halde müruru zaman müddeti on seneyi geçemez.

Birinci muvakkat madde mucibince defterlere geçirilecek olan envanter mevcudu bu kanun hükümleri dairesinde vergiye tâbidir.

Bu kanunla muafiyete girecek müesseselerden maktu vergi verenlerden maadası hakkında 38 nci madde hükmü cereyan eder.

MUVAKKAT BEŞİNCİ MADDE — 3535 sayılı kanunun ikinci maddesi hükmüne göre Maliye vekâletince toptan yıllık vergiye bağlanmış bulunan mükelleflerden işbu kanunla muafiyete girecek olanlardan maadasının 1940 malî yılı muamele vergileri de 3535 sayılı kanundaki esaslar dairesinde tarh ve tahsil olunur.

MUVAKKAT ALTINCI MADDE — Taallûk ettiği malî yılın hitamından itibaren dokuz sene geçmiş olub da her ne suretle olursa olsun katgileşmemiş bulunan muamele vergileri ile zam ve cezaları terkin olunmuştur. Bu suretle katgileşmemiş olan vergi ile zam ve cezalardan bu kanunun neşri tarihine kadar tahsil edilmiş olanlar geri verilmez.

Son maddeler

DOKSAN SEKİZİNCİ MADDE — 2430. 2663. 3257. 3482, 3535 ve 3766 sayılı kanunlar kaldırılmıştır.

DOKSAN DOKUZUNCU MADDE — Bu kanun 1 haziran 1940 tarihinden mu-teberdir.

YÜZÜNCÜ MADDE — Bu kanun hükümlerini icraya Adliye, Maliye, İktisad ve Gümrük ve inhisarlar vekilleri memurdur.

30 mayıs 1940

<i>Cümhuriyet Reisliğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	30 - V - 1940 ve 1/340
<i>Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cümhur Reisliğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	30 - V - 1940 ve 4/667
<i>Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cild ve sayfa numaraları</i>	:	Cild Sayfa
	:	9 26
	:	11 181,213,221,229:233,233:253,346:350, 350:353